

TÕUSEV NOORUS

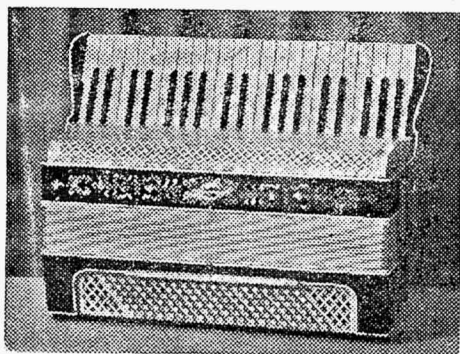
Nr. 6 * 1938
JUUNI

9576 Suu Suhtor. Kõhikõhik
"Seataia"
33 54 nr. 000 5410

91
pl. 30

G
AM
ER
6

Maanoored!

Laulupeole sõites
kasutage võimalust
tutvumiseks

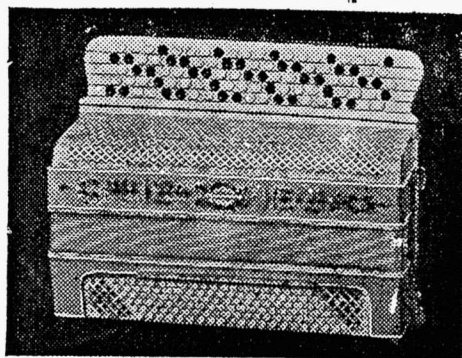
Cantulia akordeooniga

Lähemalt:

E. MIHKELSON

Tallinn, Tatari 13.

Telefon 460-59.

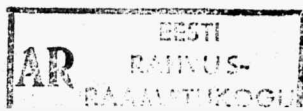
ÜHISELU TRÜKIKODA

Tallinnas, Pikk 42 / Kõnetraat 442-04

Valmistab maitsekalt ja parajate hindadega igasuguseid trükitöid kõige lihtsamast kõige keerukamani. Telefonilised tellimised täidetakse täpselt. Laos alati valmis vallavalitsuste ja vallakohtute kantseleiraamatud, plangid, võlakirjad, ikalduskahjude hindamise aktid jne.

Töö korralikkusele ja täpsusele panakse erilist rõhku.

Rotatsioonitrükk • Nooditrükk • Raamatukõitmine

TÕUSEV NOORUS

Nr. 6. 1938

PÖLLUTÖKOJA VÄLJAANNE

II AASTAKÄIK

Sina, minu kodumaa, sina minu rahvas...

*Kakskümmend aastat vaba, öeldakse.
Ainult kaks aastakümnet?
Olid sa siis enne seda ori?*

Kuule, sinu vabadus on vana tuhandeid aastaid, on niisama vana kui sina ise. Sinu vabadus on olnud sinu saatus, ning see on olnud elu-virgus, mitte surma-mööd.

Vaata, sa tuled säält, kust on tulnud kõik; tuled selle palge eest, kes on teinud elu ja surma. Oled tulnud vabana nagu lind taeva all. Sa tundsid imelikku rahutust oma üdis ja liikmeis. See hõõgus su veres, talutas sind metsadest läbi ja mägedest üle. Taevatähtedest ja tuultest sa lugesid oma teed.

Kuni sa jõudsid siia merekaldale.

Kas meri vaigistas su südame tunglemised? Või olid sa vana ja väsinud?

Ei! Sa olid noor ja armusid. Sa tundsid oma südames ja meeltes: Siia pean jääma!

Nõnda said need merekaldad su päris-koduks.

Ja vaata, siis tulid lääne poolt need, kes ütlesid end tulevat elava Jumala nimel ja kandsid ode ja piike ja mõõku. Aga sina tundsid, et neis ei olnud jumalavaimu, et nad olid roojased oma mõttes ja südames. Ning seepärast, kui üks neist päeval puutus su külge oma käega, siis õhtul pesid sa end Kõige kõrgema silme ees. Tema loodud vees.

Siis võtsid need, kes tulid kui metsalised, odad ja mõõgad, ning kuna neid oli palju, võtsid nad su verd ja niisutasid sellega maamulda. Aga sedamööda kuidas su haavadest voolas verd ja langes maale, õnnistasid sa seda mulda.

Kuid siis: kas sinust sai — ori?

Ei! Elava Jumala nimel kisendan, tuhat korda — ei! Eales pole olnud su veres orjaverd, ega su vaimus orjavaimu. Ori sureb orjana. Aga sina kannatasid kinnineeditud kangelasena oma piina. Kuni aeg sai täis. Kuni sa ütlesid: Nüüd on küllalt! Ja viskasid oma köitmed kõige nelja tuule poole. Ja veel kord lunastasid oma päris kodu südameverega.

Nüüd oled sa pärisperemees oma merekaldail. Liitugem nüüd täna jälle nagu muistegi ja raiugem maha vaenuväädid oma majaukse alt. Ja raputage nende juurtele soola. Ole julge! Sest vaata, su mehed on tugevad oma keha jõus ja südame mõtlemises, ja su naised nagu viljapuud on täis vilja.

Nõnda sa ei pea kartma ei õõ hirmu, ega noolt, mis lendab päevaajal. Vaid otsekui kotkad tiibadel, nõnda su mõte peab tõusma läbi aegade.

Ja su teod peavad sinust tunnistama igavikust igavikuni.

Roopi Hallimäe.

Vabadushümn.

Pidulikult.

H. Turp.

AADO VELMET.

f

Kõ-la - gu lau-lud, leh-vi - gu li-pud, pai-su - gu uh-ku-sest eest-la - se rind;
Ru-ta - ku kok-ku va-nad ja noo-red, hõi-sa - ku jäl-le - gi va - ba - dus - viit!

f

sä - ra - gu tu - lest tor-ni - de ti-pud, rõ - ka - ku rõõmsana ko - du - maa pind:
Ka - ja - gu vas-tu väl-jad ja voored kuul du - gu kõi-gi - le il - ma - le siit:

p *mf*

Ees-ti on va - ba ja va - baks jääb ik - ka, Ees-ti - - le i - ga me

p *mf*

ff *ff*

ra - ja - - me pik - - ka! Ees-ti on va - ba ja va - - baks jääb ik - - - ka!

ff *ff*

Võidupüha tuled.

Vaba kodumaa! Su looduse ilusaimal õit-sengul on taas saabunud meie rahvuse ja rahvusliku kultuuri võitude tähistamispäev — Võidupüha.

On saabunud päev, millal valgus ja vabadus pühitsevad võitu pimeduse ja orjuse üle. See päev on suurspäevaks ka eesti rahvale, tema mineviku- ja olevikusangaritele.

Sumedas suveöös süütame võidutuled, ja selle loitval valgusel meenuvad meie pöördepäevad, meie lunastuspäevad Võnnu all, kus rajasime uue võimsa ja iseseisva elu oma rahva ajalooks.

Võidutulede loitval valgusel kustutame oma tänavõla nende ees, kes on jätnud oma vabara elu isamaa ja rahva vabaduse eest!

Võidutulede pühalikest südameist süütame oma hinges vabadustule ja kanname selle edasi järeltulevale soole, nagu Hämärik Koidule

päikese, ning sõnal raudsel, vägeval kinnitame, et olime sin ja jääme siia!

Võitu tähistades peame valvel olema ka tuleviku ees. Raske oli saavutada iseseisvust, rippumatust, kuid veel raskem on seda hoida. Vabadus võib kaduda, kui seda ei kaitse õiglased, riiklikult mõtlevad kodanikud. Iga eestlase tahe peab olema tegev ja suunatud selleks, et hoida kodumaa vabadust.

Kaasnoored! Oleme Eesti tulevikulootuse kandjad ja meie kohus on näidata kogu maailmale, mida suudab ära teha Eesti!

Selleks peame koondama read tihedaks ja üksmeelseks. Peame innuga harima põlde, jõudu pingutama teaduste ja tarkuste — küpse vilja tarvis. Sellega kindlustame iseseisvust rohkem kui relvaga.

Võidupüha tuled kohustavad! Võidupüha tuled julgustavad! Võidupüha tuled tiivustavad!
AUG. SILLA.

Kohused, võlg...

Mõnigi noor mossitab huuli, kui kõnelda kohuseist: „Jälle, nagu poleks igapäev juba küllalt tegemist...” Ning sageligi ei taheta hoolida muist kohuseist pääle omade huvide ja hüvede. Noortele päälepanud kohustusi peetakse ülekohtuseiks; vanemate pöördumist noorte poole: „Te olete...; te peate olema...” — oma koorma teiste õlule veeretamiseks. Ons see siis tõeliselt nii? Väidan et — ei! Noortel on vältimatuid kohustusi, nii oma vanemate, isamaa kui ka kogu inimkonna vastu. Ränk koorem — mis? Ent mitte talumatu. Mis õigusega nõutakse seda meilt? Mis saame meie selle eest? küsivad noored. Ma vastan sellele: meie olemegi oma tasu juba kätte saand, meie kohustused on vaid võla tasumine!

Tänapäeva-inimene omab maailma sündides suure kapitali sajandite jooksul kogutud kultuurvarade ja tsiviliseeritud elu hüvede näol; lisaks sellele vajab ta oma osialgses abituses teiste hoolitsust ja abi kuni ise saab töövõimeliseks. Kas see pole kokku suur laen, mille tasumist, mille protsentidegi tasumist vähemalt, ootab meilt õigusega hilisem elu?

See inim põlv või üksikisik, kes elab ainult omadele hüvedele, rikastamata eelkäijailt pärit vara, võrdub isikule, kes keeldub tasumast oma võlga.

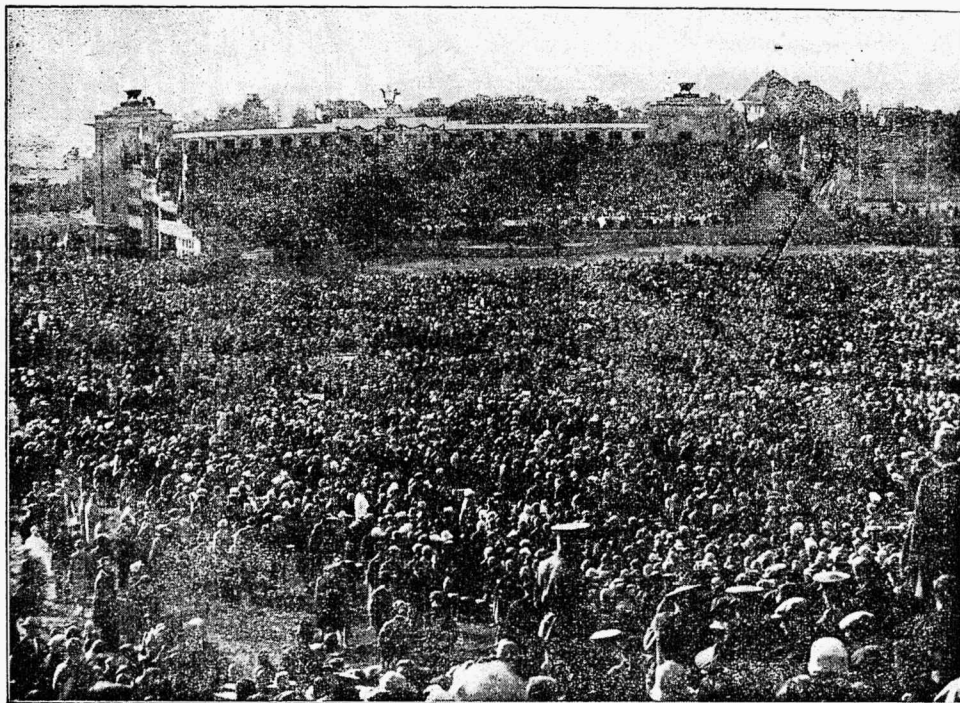
Oma rahva ajalooost teame, milliseid raskusi meie esivanemad on talund, et säiluks oma rahvus ja maa; elanuksid nad vaid omadele hüvedele, olnuks neil mitmeti ker-

gem ja hõlpsam. Meie nüüdisajagi vanemate tegelaste seas on küllalt neid, kes loovutasid oma isiklikud hüved ja maised mugavused, oma perekonnaõnne ja kodurahu — kõik ainsale ideaalile, ainsale lootusele, — et Eesti saaks vabaks! Ja siis Vabadussõja sangarid, kelledest paljud ohverdasid lunastushinnaks vabale Eestile oma viimse vara — oma elu. Meenutagem seda kõike, meenutagem, et see on kapital, millest meie tänapäeval elame. Kes julgeb siis veel väita, et on ülekohtune nõuda meilt, et täidaksime omagi osa sellega, et pühendame osakese omastki elust üldsuse hüvedele, kalli kodumaa kasuks ja tänapäeva-inimkonna auks?

Meie ei taha ometigi olla need, kes ütlevad: „Pärast meid tulgu kasvõi veeuputus”, vaid sarnaneda lõnamere korallidele, kes tõusevad ookeani sügavusest, tugeses oma esivanemaile, põlv põlve järele, kuni jõuavad päikesepaistele, moodustades korallisaare — atolli, — luues tükikese uut maad keset vetevälja!

Meie isamaa ei nõua tänapäeval enda eest suremist, vaid elamist; mitte meie verd, vaid tööd, sest see on, millega me püsime. Kerge elu on viind hukkumisel suuri rahvaid, kes taotlesid elada vaid lõbule ja omale hääolule. Töötav rahvas, kes austab oma kohustusi aga säilib suurimaski ohus ja raskeimas katsumises.

Seepärast olgu meilegi auasjaks püüda täita oma kohustusi oma vanemate, rahva, isamaa ja kogu inimkonna vastu, igapäev omal kohal ja oma võimete kohaselt. M. S.

Mõnda ühislaulust.

Laul, eriti just ühislaul on eestlaste keskel olnud alati tähtsaks meelelahutusteguriks ja eestlasi on ikka suureks laulurahvaks peetud.— Juba 1869. a. peeti ärkamisaja tegelase kirjaniku ja ajakirjaniku Johann Jannseni algatusel, õhutusel ja juhtimisel Tartus I eesti üldlaulupidu 45 eesti ja 1 saksa meeskoori osavõtul 789 lauljaga.

Laulule omistatakse teeneks eesti rahvustunde ja rahvuse, keele ja meele alalhoidmist pika orjaaja vältel. Laulusse pandi tollal oma pisukesed rõõmud ja suured mured, igatsused ja lootused tulevikuks ning mälestusina kangelaslugusid vanadest aegadest, vabadusest ja suurtest tegudest — õhutuseks noortele.

Ometi kurdetakse, et meie teeneterikas ühislaul kaldub väljasuremisele, ja seda õigustatult. Meie koosviibimised on jäänud ühislaulu-vaeseks, ja harva kuuled üldse, veel vähem aga kordaläinud ühislaulu.

Et ühislaul loob ühistunnet, süvendab rahvuslikku meelsust, teeb rõõmsaks ja seega töotahteliseks, siis peame otsima ühislaulu takistavaid ja pidurdavaid tegureid ning leidma tee ühislaulu taaselustamiseks, viljelemiseks ja levitamiseks — peame tõstma ühislaulu uuesti aukohale.

Vaatleme veidi meie ühislaulu, nagu see tänapäeval esineb.

Tegemist on harilikult juba ühislaulu leidmise ja alustamisega. Laulda tahetakse — sel-

les on kõik ühel meelel. Pole aga ühtegi laulu, mis kõigile meeldiks, mida kõik teaksid ja tahaksid. Kui leitaksegi laul, siis ei ole paha tihti alustajat, laulujuhti ega eestvedajat. Hoopis halb lugu on aga laulu endaga. Harilikult hoogsalt lauldakse laulu esimene salm — muidugi kui laul on tuntud, ka teine salm lähel kuidagi, kolmas harilikult aga enam mitte. Tuntakse küll laulude viise, väga halvasti aga sõnu.

On ju selge — kui vähe lauldakse, siis unustatakse varsti sõnad ega õpita ka uusi.

„Laulumasinate“ raadio ja grammofoni levikuga, kontsertide ja kutseliste helikunstnike kättesaadavusega töötavalegi rahvale on nagu võetud võimalus ning tarvidus laulmiseks ja musitseerimiseks. Laul ja muusika tänapäeval — need nõuavad juba hulgalisi teadmisi, nõuavad pikaajalist praktikat, nõuavad kooli. Ja kui siis mõnikord tahetaksegi laulda, siis ei juleta lihtsalt oma koolitamata häälega välja tulla ja loobutakse laulust.

Ülalmainitud võib kahtlemata lugeda ühtedeks ühislaulu pidurdavaiks tegureiks. Sest üks ole ühislaulu tarviduski sellega vähenenud; piduperemeestel pole tarvis koosviibimisi ühislauluga sisustada ja sellega koosolijatele meelelahutust pakkuda, vaid aitab raadionupu keeramisest või grammofoni mängimisest.

Ühislauludeks ei sobi tänapäeva keerukad ja mitmehäälelised koorilaulud. Need eeldavad vilunud ja muusikalise haridusega juhti, pikemat

harjutamist ja paremaid lauljaid — seega sobivad küll kontsertideks ja laulu kui kunsti pakkumiseks, mitte aga ühislauluks. Ühislaulu tuleb sageli teha juhuslike koosolijatega, laul peab seepärast olema lihtne kooslauluks ka harjutamata.

„Ühislaul“ — see juba ise rõhutab sõna „ühis“. Ühislaul peab olema tõeline ühisettevõtte või tegevus, millest võtavad osa võimalikult kõik, ka halvemad lauljad, arvestades ühislaulu rohkem tunnete väljendus- ja tekitamisvahendina, meeleoluloojana kui kunstina. Ja mõjub ju hoopis tugevamalt ja sunnib kaasa elama see laul, mille tekitamisel ollakse ise aktiivselt kaastegev ja millest on endal täielik arusaamine.

Kuigi raadio ja grammofon on võtnud üksikinimeselt tarviduse, — ma ütleksin meelsamini — näilise tarviduse laulmiseks (inimene tahab ikkagi ka ise oma tundeid väljendada ja vaid ülaltoodud mitmesugused põhjused keelavad teda — teadlikult või ebateadlikult — laulmast), siis pole meil ikkagi põhjust loobuda ei „laulumasinatelt“ ega ühislaulustki. Teenivad need ju ühiste abinõudega siiski teatud määral eri ülesandeid ja on eraldi tarvilikud. Peame leidma tee, kus ühe areng ei takistaks teise oma, vaid pigemini juba soodustaks. Ainult mitte unustada, et ühislaul ei teeni niivõrd kunsti kui just ühiskonda. Kunst ühislaulus jääb teisele kohale. Kui hakkame ühislaulu taga ajama kunsti, siis kaotame ühislaulu, mille olemegi juba teatud määral kaotanud.

Mida teha ühislaulu arendamiseks? — Oli juba juttu sellest, et teatakse küll laulude vii-

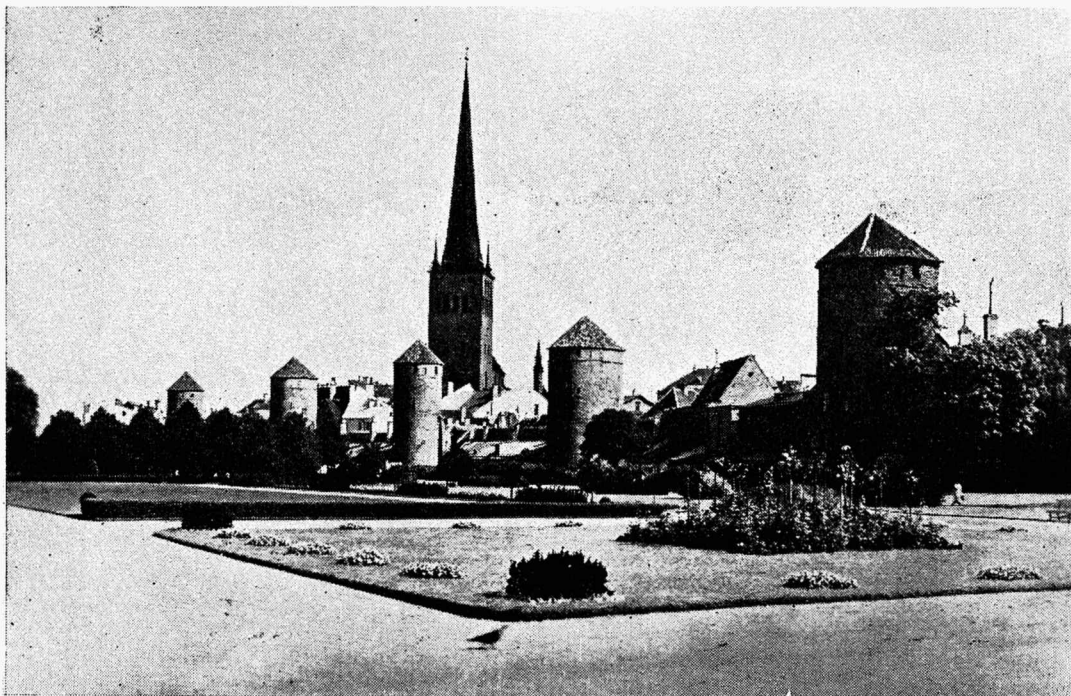
se, kuid ei teata laulude sõnu ja puuduvad ka laulujuhid, eesvedajad ja algatajad.

Meil on küll arvukad laulude kogud, kuid need pole kuigi palju levinud ega kanna ka need, kes omavad lauliku, seda endaga harilikult kaasas. — Laulikute asendajana on paljud organisatsioonid seadnud sisse lauluvihikud, kuid siingi ilmneb sama nähtus — vihikud unustatakse koju ja kui oleks tarvis laulda, pole neid kaasas. Siin oleks küll hääks mooduseks see, et valitaks organisatsioonile lauluvanem või laulujuht paremate ja organiseerimisvõimelisemate lauljate hulgast, kes ühtlasi kannaks hoolt laulikute või lauluvihikute eest ja hoolitseks, et need oleksid olemas ja ka käepärast, kui on tarvis laulda. Selleks korjaj lauluvanem pärast laulikute tarvitamist need kokku ja hoolitseb, et laulikud järgmisel korral oleksid jällegi käepärast. Üks, kes on sellest eriti huvitatud ja kelle erikohuste hulka see kuulub, ei unusta kunagi nii kergesti oma ülesannet kui see, kes peaks lauliku nii muuseas kaasa võtma ja kes siis selle ka unustab.

Muidugi on laulik ainult hädaabinõu. Kuid kui alustame oma koosolekuid ja koosviibimisi ühislauludega ja laulame sekkagi mõne laulu, siis me üsna pea ei vajagi enam nende laulude jaoks kirjutatud tekste.

Paljud maanoorterid ja teised organisatsioonid on juba ühislaulu viljelema hakanud. Kui nad seda järjekindlalt jätkavad ja uusigi maanoorte organisatsioonide nendega ühineb, siis võime eestlasi jällegi õigusega laulurahvaks nimetada, — laulurahvaks, kes ka tõesti laulab!

EvRo.

Tallinn, Tornide väljak.

Vaasid.

Igas majas, iga pere elamus, korteris leidub lilli, röömsaid ja uhkeid, mis aitavad teha kodu ilusamaks, soojemaks ja armsamaks.

Kuid lill pole mõeldav potita, või siis vaasita. Kasvavad lilled asetsevad pottides, lõigatud lilled vaasides. Üldtarvitatavad on lihtsad savipotid. Seni kaeti või mähiti savipott väljaspoolt tihti kirevavärvilistesse paberitesse. Seda teha aga enam ei soovitata. Selle asemel on maitsekas, kui savipott asetatakse kas klaasist või pronksist lillepoti-ümbrikku.

Keerulisem ja huvitavam on aga vaaside ala. Võib vist eksimatult lausuda, et igas peres leidub vaase — kummutil või lillelaual, sees kas elavaid lilli, kuuse-männioksi või isegi järeletehtud lilli.

Olgu aga siinkohal tõsiselt meenutatud, et järeletehtud (paberist) lilled on ajast ja arust ja kus neid veel leidub, ei tee need pererahvale sugugi au. Palju ilusam on siis hoida vaasis juba kuuse-männioksi, neid aegajalt vahetada, et oksad oleksid värsked.

Vaase on aga igasuguseid, mitmest materjalist: klaasist, kristallist, hõbedast, savist jne. Ka on nende vormid ja suurus väga mitmesugused.

Varemail aegadel, aastat paarkümmend tagasi, maakodudesse muretsetud vaasid kujutasid endist peaaegu eranditult mingist roosa-valgest materjalist kätt, mille ülemine äär oli sik-sakilise ja lainelise joonega.

Linnakodudesse aga osteti kalleid keerulise kribu-krabu-mustriga kristallvaase.

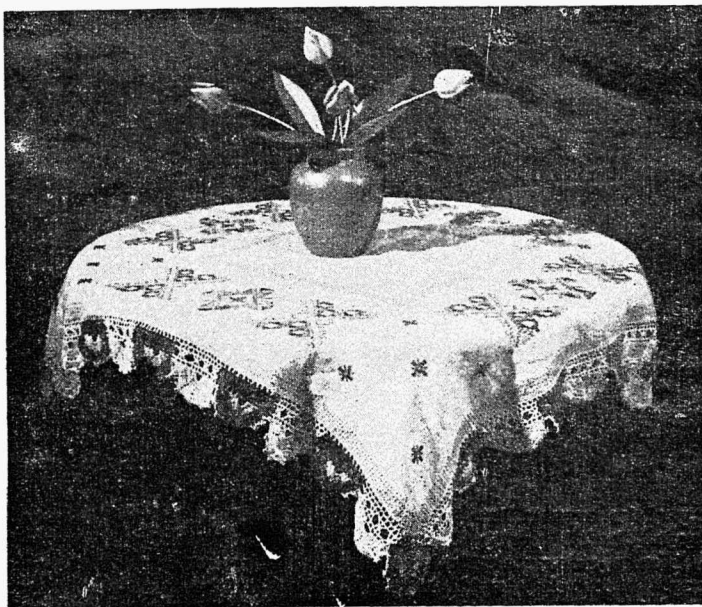
Need mõlemad vaasid on aga praegu moest läinud. Ka nende maitselist külge hinnatatakse väga madalalt.

Praegu on nii mööbli kui ka kõigi ilusate tarbeasjade suhtes maksvusel kaks põhinõuet: ese olgu lihtne, kuid hästi kooskõlaliste, tervikulike vormidega. Naivsusel asemel lihtsus!

Vaas, mis kujutab endast kätt, on naivne. Käsi on inimesel, vaas aga jäägu vaasiks.

Kunstipärased vaasid.

Vaas lilledega.

Väga levinud ja ka ilusad on keraamilised vaasid — savist, millele on kunstipäraselt päälle põletatud igasuguseid kujutusi kui ka mustreid.

Juba vanad kreeklased, aastasadu enne Kristuse sündi, arendasid säärase savitööstuse väga kõrgele.

Ja viimasel ajal on ka meie savivaaside kultuur teinud suuri edusamme. Riigi Kunsttööstuskool on välja saatnud rea eriteadlasi sel alal, kes nüüd edasi tegutsevad. Aga ka paljud meie nimekamad kunstnikud on vaaside alal tegevad olnud, näit. Jaan Koort.

Keraamilised vaasid on, nagu tähendatud, igasuguste vormidega. Ühed on madalad, laia keskkohaga ning kitsa suuga, teised peened ja kõrged, kolmandad peekri- või kapakujulised, võrdlemisi kõrged ja laia avausega.

Nüüd aga tekib küsimus: missuguseid lilli ühte või teise vaasi asetada?

Pikka, peenese vaasi panna vaid üksik kallim lill, nagu tulp, sirelioks või roos; võib aga panna ka kuni kolm lille.

Väikesed lilled asetada laia, madalasse peekri- või kapakujulisse vaasi; neid olgu niivõrd palju, et nad täidavad kogu vaasisuu; siin sobivad põllulilled, metsalilled.

Sügavamasse, kõrgemasse ning laia vaasi tuleb asetada tugevama ja pikema varrega lilli: astreid, krüsantheeme jne.

Need on põhinõuded ja printsiibid, mida vaaside puhul tuleb arvestada. Ja võib

kinnitada, et kui need nõuded leiavad maa-kodudes tähelepanu, on meie elamute kodukultuuri üks õrn ala otsekohe tõusnud.

Peatusime pikemalt meie keraamiliste vaaside juures. Kuid sama maksab ka kristallvaaside ja klaasvaaside suhtes.

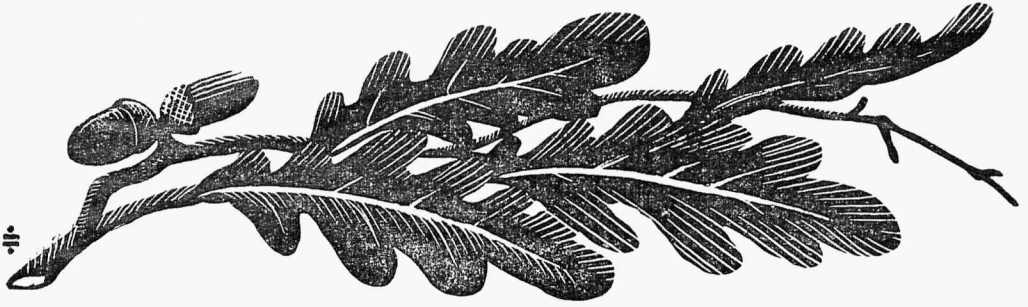
Kuna ka meie kodumaal on asutud tootma ilusat kristali, võib seda samuti soovitada, olgugi et nii need kui ka keraamilised vaasid pole just väga odavad, ning suurim levik, võiks arvata, on klaasvaasidel.

Kodukultuuri õilistamise nimel tuleb aga soovitada muretseda pigemini kallim kunstipärane vaas, mis peab vastu ikkagi inim põlve, kui et lepitakse odava ja kergesti puruneva kaubaga.

J. Pert.

NOORUSE TEE.

*Kuristikud, sügavikud, kõrged mäed ja nende tipud,
kõik on nooril võiduihaks, meelte võluks,
mille kaudu, läbi, üle süda ihkab tõusu.
Verisedki jäägu maha jäljed.
kämmlal rebenegu teravaimas kaljus, —
ümberpöörmist, seismajäämist noor ei tunne,
hing tad aina edu poole sunnib!*

Kes olid su esivanemad, kes on su sugulased.

Et meie areng oleks orgaaniline ja terviklik, selleks on vaja tihedat sidet möödunuga — minevikuga. Nende sidemete sõlmimiseks ongi viimane aeg. Veel elab neid inimesi, kes on kaasa elanud kogu meie rahva arengu tänapäeva. Nende mälestustel on suur väärtus meie mineviku fikseerimisel, mida seni meie endi asemel on teinud teised ja sageli endi huvides. See tegevus peaks omama nüüd erilise pinget, et täidetaks tühik meie kramplikku kasvamise ajastul.

Alles siis võib meie rahvuslik ja ühiskondlik looming jätkuda normaalseil aluseil.

Genealoogia (põlvenemisõpetus) oli kaua aega ainult asjaarmastajate harrastusalaks. Pärvusõpetus tõi sellisesse suhtumisse põhjaliku pöördet. Tänapäeval evib genealoogia küllalt tähtsust ja teaduslikke meetodeid. Eestis tegutseb sel alal Eesti Sugukondade Uurimise Büroo Tartus.

Genealoogiast on tänapäeval päälle isikute endi huvitatud ka enamik ühiskondliku rakkendusega kutseid, nagu arstid, õpetajad, sotsioloogid, kutse- ja abielunõunikud, psühholoogid, kohtunikud jne. Kõigi nende töö avardub ning sisuneb genealoogilisist andmetest, mispärast need kõik on sellest huvitatud.

Kuid genealoogia päämine väärtus on ikkagi tähtis üksikule isikule endale. Selle abil avastab isik enda päritud isiksuse moosaiigi, mis arvestades teisi kujunemistegureid kergendab tal enda mõistmist eluplaani kujundamist ja lahendamist. Mõnedki varjatud pärvusnähtused, näit. haigused, avastatakse selle kaudu. Need võivad mõne põlve püsida varjatult, kuid võivad uuesti esile hü-pata siis, kui abikaasa evib samu varjatud omadusi. Nii tohiksid genealoogilised tabelid tulevikus tervisõpetuses omada tähtsa koha, sest nad näitavad, milliseid peidetud eeldusi tuleb vältida.

On kummaline elamus sukelduda oma esivanemate rägastikku. Uued perspektiivid

kerkivad esile maailmavaates ja elusuhtumisis. Juba mõned supupõlvad teevad sind omaseks nendega, keda peeti võõraiks, annavad teadvuse ühisest verest. Tekkib tugevam side ühiskonnaga, kuid sellega kasvab elujulgeus, endausaldus, kuna ei nähta end üksikuna, vaid ühiskonna tihedalt lülitatud liikmena.

Oma pärvusmosaiigis leitakse talunikku ja käsitöölisi, merimeest ja luuletajat, sõdurit ja õpetlast, tervet ja haiget, rikkast ja vaest, jõulist ja alavääristatud, austatud ja võllariputatut. Kogetakse, et aastasadad punuvad kõik need elemendid ühiseks ketiks. Mõnigi haar ulatab teistesse rahvastesse ja rassidesse. Võõraid rahvaid tungib maale, loob suhteid kas hirmuga või armuga. Nende veri jääb sinu verre.

Mõnigi hingeline hajuvus, mõnigi perekonnakatastroof, tõus või libistumine selgub salapärasest pärvuse ja elu kombinatsioonide mängust, mille ees muidu seisaksime mõistmatuna.

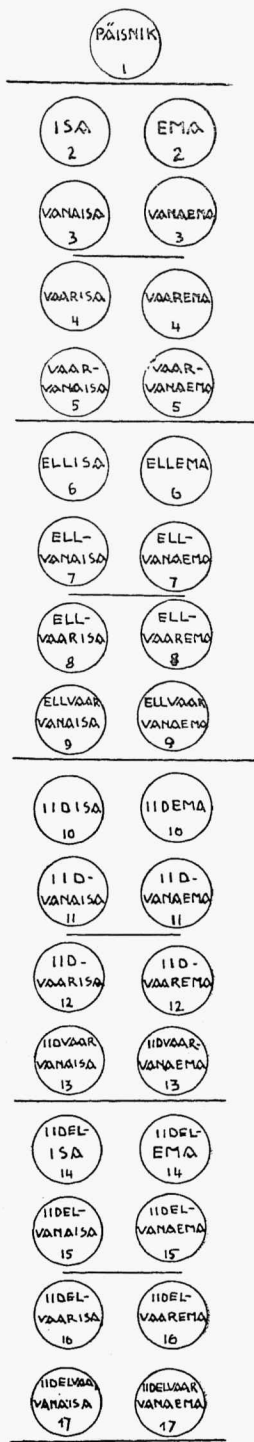
Esivanemate arv kasvab kiiresti. Sul on isa ja ema. Neil samuti. Nii on sul neli vanavanemat. Nii kahekordistub aga esivanemate arv iga põlvega. Ja sa kaotad nad varsti silmist.

Miks on „vanad“ sugukonnad, aadel ja patriiitsid, elujõulised, iseteadlikud? Nad teavad oma esivanemaid, jälgivad sugukonna arengut, nende minatunne pole kitsas, vaid avardunud aastasadu tagasi ning on üha avardamas samuti edasi. Kuid ühtlasi transponeeritakse kitsas eluvõoras minatunne sel teel loomulikuks ja teadlikuks meitundeks. See on kaaluv tegur elus.

Tegelikult pole vanu sugukondi. Kõik inimesed omavad ühtlasel hulgal esivanemaid: nii see, kes ei mäleta oma vanaisa nime, kui see, kes loetleb neid tagasi aastasadu.

Selles veendumel järgnevat tabelit vaadeldes. Tabel on koostatud eeldusel, et iga aastasada annab neli inimpõlve.

esivanemaid aastasajal		
2	20	
4		
8		
16		
32	19	
64		
128		
256		
512	18	
1024		
2048		
4096		
8192	17	
16384		
32768		
65536		
131072	16	
262144		
524288		
1048576		
2097152	15	
4194304		
8388608		
16777216		
33554432	14	
67108864		
134217728		
268435456		
536870912	13	
1073741824		
2147483648		
4294967296		
8589934592	12	
17179869184		
34359738368		
68719476736		
137438953472	11	
274877906944		
549755813888		
1099511627776		
2199023255552	10	
4398046511104		
8796093022208		
17592186044416		
35184372088832	9	
70368744177664		
140737488355328		
281474976710656		
562949953421312	8	
1025899906842624		
2051799813685248		
4103599627370496		
8207199254740992	7	
16414398509481984		
32828797018963968		
65657594037927936		
131315188075855872	6	
262630376151711744		
525260752303423488		
1050521504606846976 (Triljon!)		

See arvu püramiid näitab, et 5-ndal sajandil pidi meil igapäev olema triljon esivanemat.

Tänapäeval elab maakeral ümmarguselt 1,8 miljardit inimest. Varemalt oli nende arv veelgi väiksem. On ju Euroopa elanike arv viimase sajandi jooksul kahekordistunud. Viendal sajandil elas Euroopas ainult paar miljonit inimest.

Kuidas laheneb see vastolu miljoni ja triljoni vahel? Näeme ju, et aegade voolu tagasi sukeldudes väheneb üldine rahvaarv, kuid suureneb arv, kes ometi peaksid end kokku suruma „Aadamasse ja Eevasse“.

Kõikide omavaheline sugulus lahendab selle mõistatuse.

Eriti tugev oli sugulus algelisemas ühiskonnas, millal oli väiksem liiklemine, millal elati patriarhaalselt, millal puudusid nivelleerivad teed ja sõidukid. Siis abielluti kitsas ringis, ainult oma või naaberküllast ning -linnast.

Võibolla selles peitubki rahvaste ja rasside tekkimise võti, kui kaasa arvata ka teisi tegureid, elutingimusi, loodust jne.

Näitena võiksime vaadelda Verevi küla Rannust.

Küla asetseb Võrtsjärve põhjakaldal, Emajõe kolm kilomeetrit, soode keskel paarikilomeetrilisel liivavoorel. Siin abielluti

veel mõni aasta tagasi enamasti oma küla piiris. Seetõttu on kõik talud omavahel sugulased.

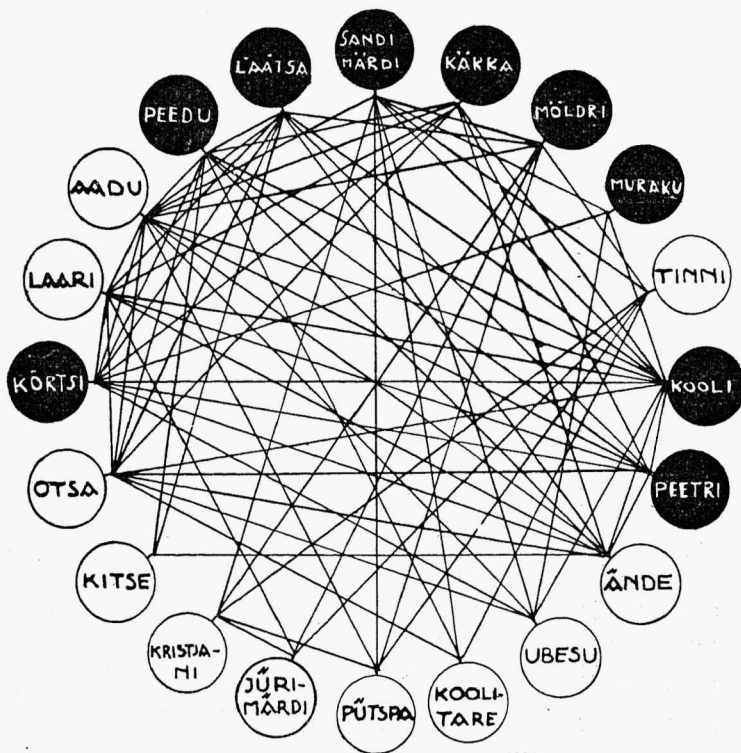
Paar põlve tagasi rändas siia mulke, kes ostsid rea talusid (joonisel mustad). Tänapäeval on mulkide järeltulijad sulanud külla elanikeks ja miski ei eralda neid tartlasist. Kogu küla elustiil ja maailmavaade on omapärane tervik. Alles viimaseil aastail, millal küla ühendati paremate teede kaudu välismaailmaga, on alanud muhenemine.

Seniste perekonnatraditsioonide juures tunneme oma isa, ema, vanaisa ja vanaema. Hääl juhul ka veel nende vanemate nimesid. Kaugemale tagasi meie teadmised enam ei ulata, või kuigi ulatavad, siis ainult ebamääraste kuuldistena, vihjetena. Erandeiks tuleb lugeda teadmised üksikuis perekonnades, mida eriuurimused on süvendanud (Maasingud, Käbinid jt.). Seni me nagu ei tundnudki selleks vajadust.

Nüüd on saabunud pöördepunkt. Tihti juba nagu teadlikult ihkame saada ülevaadet endast — oma esivanemaist, olgu siis huvi või rakenduslikul alusel.

Ja selleks ongi viimne aeg. Peame süstemaatiliselt hankima andmeid oma sugukonna kohta.

Eesti Sugukondade Uurimise Büroo soovib seda teostada kolme genealoogilise tabeli kaudu.

1. Tüvetabel, mis jälgib vanema teadaoleva esiisa otseseid järeltulijaid meeslinis ja näitab kui kaugele ulatab sugukonna minevik.

2. Esivanemate tabel jälgib antud isiku kõiki esivanemaid, s. t. isa- kui emapoolseid vanavanemaid, nende vanemaid jne. Tavaliselt on meie oludes niiviisi võimalik tagasiminekuks 5—6 põlvni.

3. Sugukonna (veresuguluse) tabel jälgib teatud põlvest alates esivanemate kõiki järeltulijaid käesoleva ajani. Kui kaks eelmist tabelit selgitavad sugukonna minevikku, siis näitab see tabel elavate isikute sugulusvahetust ja avastab ununenud kaugemaid sugulasi.

Esialgul on neist tähtsam esivanemate tabel.

Selle koostamisele asudes märgime oma isa ja ema kahe kõrvutiseiva sõõriga, kuhu sisse asetame nende pildid; sõõrid seome horisontaalse sirgega, mille keskelt vertikaalsete sirgete otstel asetsevad sõõrid tähendavad igaüks sind, su õde, su venda. Samas süsteemis läheme ka tagasi. Igal võimalikul juhul püüame sõõri varustada pildiga ja nimega. Kuid sellest üksi on veel vähe. On vaja veel muid andmeid.

Need kanname kaardikesele (iga isiku kohta üks kaart); need moodustavad sugukonna kartoteegi. Selle korraldame kergemaks orienteerumiseks tähestikulisel järjessel. Kaardil on kaheksagused andmed: kindlad ja juhuslikud. Kindlate andmetena märgime kaardile:

N nimi
+ sünniaeg
S sünnikoht
Y leeriaeg
OO abiellumisaeg
T elukutse
.. silmade värv ja kuju
// juuksevärv ja kuju
— nahavärv ja kuju
Q pää kuju
O nägu
' keha pikkus ja kuju
§ temperament
= põetud haigused
† surma aeg
· surma põhjus.

Juhuslike andmetena märgime kaardile kõik, mis me isiku kohta kuuleme iseloomustavat, mis teda aitab mõista isiksusena.

Kes peab kartoteegi koostamist paljuks, võib andmed kanda ka paberile, kusjuures märkmed tehakse järgmise süsteemis: isa — i, ema — e. Selle järele vanaisa ema poolt oleks ei, selle isa eii, — ema eie.

Näiteks üks sissekanne:

IIE. Töökas, kitsi. Kudus Külmoja veskil tööjärke oodates sukka. Mölder naljatas: „Mis sa neist virukatest kood!“ Oli suure koormaga veskil ja kiitles: „Vaadake, kui ilusad terad! Jumalavilja küllalt!“ Aga endal olid terad pooleks aganatega. Andresele polla tahtnud anda silku leiva kõrvale. Kui Andres suri, siis laulnud:

*„Oh Andreseke,
kui sa veel elaksid,
siis silku leivaga
saaks supi kõrvale!“ (Rahvapilge).*

Oli väikese Kõrdi-Rästa kandikoha pidaja. Tegi üksi kogu majapidamistöo ja kasvatas pojad suureks. Jakob Vällbalt.

Või

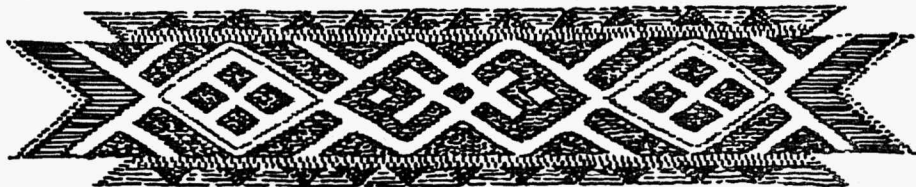
III. Teine õlg madalam, keskmist kasvu, kõhn, põdur, vaikne ja kinnine inimene.

Andmeid saab hankida eeskätt vanemait inimesilt, kiriku- ja vallaarhiividest. Vanemasse aega tagasi minnes tuleb andmeid hankida uurimuse korras Riigi Keskarhiivilt (revisjonilehed, kirikuraamatud, vakuraamatud.) Siin ei saa võõrkeele tundmiseta tegutseda. Seepärast on soovitatav pöörduda nõu saamiseks ESUB poole, kus antakse tasuta kaasabi ja näpunäiteid ning teostatakse järelkontrolli, mille tasuks ärakiri uurimisest jääb Büroole vastava keskkoha loomiseks, mis kergendab tulevikus selletaolisi uurimusi. Sel viisil kindlustatakse uurija töövõli ka järeltulevatele põhvedele, mis isiku käes võib muidu kaotsi minna või hävida.

Tasut eest teostab Büroo uurimisi ka iseisvalt. Tasusumma pole siis tunduv, kui tööd lastakse teha terve sugukonna poolt.

Kuna käesoleval nime muutmise ajastul võib tuleviku suhtes genealoogias olla segavat mõju, siis on tähtis, et see töö tehtaks ligemal aastail. Kuid sellega teeme kauni kingi endale, oma perele, eeskätt aga lastele, kui meie kodude seinu ehib esivanemate tabel. Traditsioonid, mälestused, minevik kodus — kõik see aitab kasvava põlve kujunemiseks enam kaasa kui me seda oleme seni uskunud.

Ed. Tasa.

Ormes Noormets.

Kevad ja maailm.

Muinasjutt.

Oli kevad.

Polnud enam lund ega pakast, vaid oli tärkav rohi, paisuvad pungad ja lindude sädm.

Agaga üks noormees sammus hõisates läbi hommiku. Ta särgikaelus oli pärani lahti, tuul puhus ta rinna punetama. Ta oli mürdnud kuivanud puult, mis ei kandnud pungi, jämeda oksa. Sellega ta lammutas kraavides langevate voogude eest tõkkeid.

Ta hõiskas ja laulis:

„Maailm on kaunis, kui on kevad! Vaata, inimene, kui kõrge on taevas ja päike kui sädelev, kui kiired on veed ja linnud kui lärmakad. Oo, Jumal, sa löid imekauni maailma!“

Noormees läks edasi ja nägi naise, kel oli süles vaipadesse mähitud poisike. Naise näost põrnitses ahastus ja mähitust paistsid ainult silmad, mis hõõgusid palavikus nagu tulised kivid.

Noormees küsis naiselt:

„Miks sa teda kannad ja miks ta on mähitud?“

Ja naine halas:

„Ta sulistas mööda kraave ja on nüüd suremas. Oh seda kevadet, salakavalat tõvekanajat! Kõik see niiskus, kõik need tuuled — ja veel ülistatakse kevadet. Vaata, poisike põleb palavikus, ta rind ragiseb ja liikmed värisevad. Kui arst ei suuda päästa, kui ta sureb, siis, siis — ah, ma ei jaksa sellele mõelda... Ta on mu ainuke laps!“

„Agaga miks sul pole rohkem lapsi?“ päris noormees.

„Mis sina, noormees, tead lastest!“ naeratas naine kibedalt.

Samal ajal see, kes oli mähitud, hakkas vappudes kõhima. Ja naine jooksis edasi, ta silmad nõrisesid.

Noormees sammus ega hõisanud enam.

Ta jõudis majani, mille aknad olid kaetud ja uks kinni. Kojast kostis lakkamatuid oiguid. Kui noormees koputas, ei vastatud.

Ta tõmbas ukse laiali, aga see, kes oigas, hakkas kähiseva häälega kisendama.

„Inimene, hurdapoeg, sule uks, ära lase külma ega tuult sisse!“

Noormees sulges ukse ja vaatas ringi.

Voodis raskete riiete all lamas krobelise näoga rauk ning oigas. Voodipäitsis visises küünal.

Noormees astus rauga juure ja küsis:

„Miks on sul aknad paksult kaetud, kui väljas on tore päike? Eks sa tee vähemalt üks praokile, et tuleks süa pisutki kevade elustavat õhku.“

Rauk aga naeris kähinal ja rääkis oiete sekka:

„Kevad on mulle surmaks, ma ei taha temast midagi teada. Vaata, noormees, kui ta hakkas tulema, see kevad, kui päike hakkas kütma läbi akende, siis olin veel terve ja avasin aknad ja praotasin ukse. Agaga selle kevadhõnguga ronis sisse leegion tõbesid, ja nüüd ma suren. Ma ägan ja sonin ega taha surra, ent ma tean, et suren, kui mitte täna, siis kindlasti homme. Ära jaburda mulle kevadest! Oo, oo, ma olen kui valude hunnik, tunnen, et suren juba täna!“

Rauk oigas, ta silmad olid täis surmahirmu.

„Kas sul pole omakseid, kes sind põetaksid?“ küsis noormees.

Rauk aga rõgises naerda ja pajatas valust krampis suuga:

„Sa vist heidad ette, et ma pole sigitanud ega kasvatanud lapsi. Hilised on need jutlused, vennas, ja mis mõtet mul ongi kahetseda! Vaata, meid oli kodus palju nagu putukaid, meil oli kasinasti süüa, ja kui saime täiteks, pidime kõhnadena ning tühjade kätega rändama võõrsile, ja me needsime vanemaid. Mul polnud lapsi, sest ma ei tahtnud, et nad mind sajataksid.“

Ja rauk hakkas kisendama, siples valudes, tõmbus kerra nagu sisalik tules.

„Mine ära, õel vahtija!“ karjus tõbine noormehel.

Kui noormees ei läinud, võttis ta voodi servalt anuma ja viskas sellega. Agaga luisel käel oli vähe rammu ja anum kukkus põrandale.

Süis röökis rauk uutes valudes ja ta silmad olid luust väljas kui hüppevalmis lingu-kiivid.

Noormees värises õudusest ja läks.

„Tule tagasi! Ära jäta mind üksi!“ kiunus rauk talle järele.

Kuid noormees jooksis, rasked nuuksed kurgus.

Ta südant pures nukrus. Aga ta oli julge noormees.

Ta ronis kõrge mäe tippu ja hüüdis taeva poole:

„Vägev Jumal, miks tegid sa nõnda?! Vaata, kuidas inimesed vaevlevad! Elu asemel näevad nad surma ning taeva asemel mulda, ja nad ei kuule lindude sillerdust, sest nende kõrvus kumab leinalaul.“

Temale vastati pilvist:

„Inimesed loobusid igavikust. Nad patustasid.“

„Kas ei saa maailma lunastada?“

„Ei. Inimesed kardavad üksindust. Ainult erak võib lunastada.“

„Mina tahan olla lunastaja!“ hõiskas noormees. „Kui tarvis, võta minu elu, et inimesed saaksid tagasi oma naeratused.“

Noormees keeldus elamast, kuni rahvast hirmutab surm. Ta oli vapper noormees, vaatas otse taevalakke pilvevinasse ja ootas vastust.

Ja vastus saabus:

„Mine itta ja asu Eedenisse, kust aeti välja su esivanemad. Süül pead elama üksinda.“

„Kas elan süül igavest elu?“ küsis noormees.

„Sa ei tohi puudutada ühtki elusolendit,“ vastati ülalt. „Kui veedad üksinda aasta, lunastad maailma.“

Ja noormees läks itta Eedeni väravaisse. Aga ta oli solvanud. Temalt ei nõutud tegeusid ega piinu — ta oleks neid meeeldi inimeste hääks kandnud.

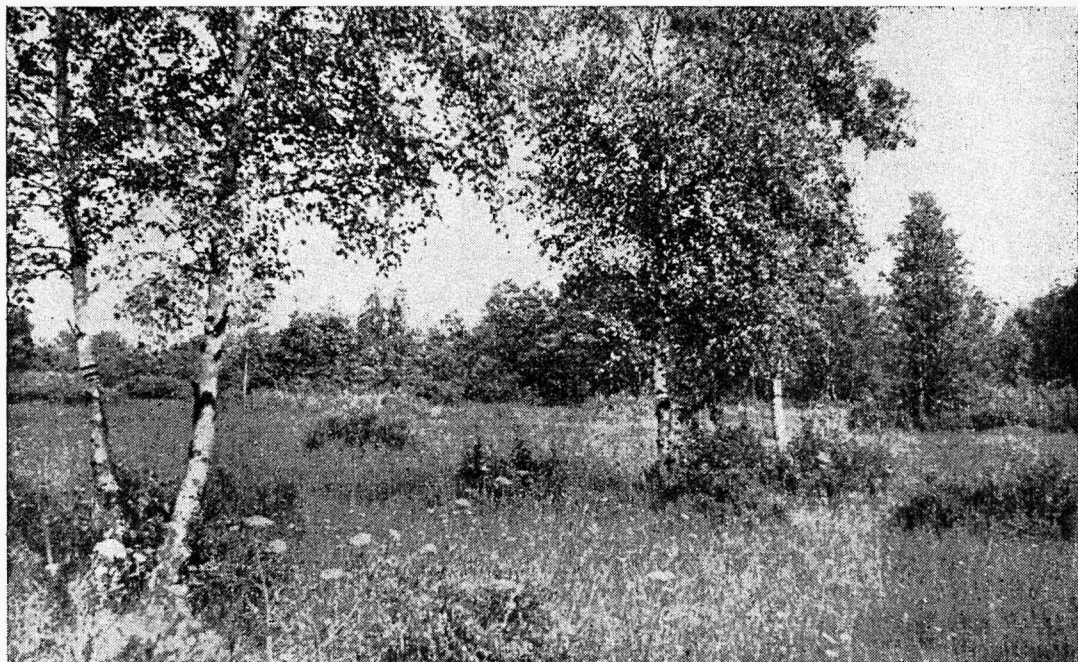
Eedeni väravad avanesid ja noormees astus sisse. Ta kõndis läbi aia, mis oli suviselt lopsakas. Ta kõndis ringi ning oli õnnelik igavesest öitsengust.

Aga aia keskel leidis ta varjulise puu, selle alla ta istus ja kavatses enne aasta möödumist mitte tõusta.

Möödus päev. Noormees istus ning vaatas ümber, kuni tal oli kõik nähtud ega olnud enam midagi huvitavat.

Süis ta mõtiskles. Kena on Jumala aed, siin pole surma. Aga maailmas on kevad, tore kevad, ent on ka surm. Ja surmahirm varjab inimeste silmad, nad ei näe, et on paisuv kevad.

Tuli jahe öö. Noormehe unenägudes askeldas rõõmus ning tänulik maailm, mis iga-vesti surmast päästetud.

Kevad looduses.

Hommiikul sädeles lilledel kaste ja õied helkisid kui kristallid. Mardikad lobisesid unenägudest, linnud kohendasid nokki päevaseks lauluks ja liblikad vuristasid ümber puhmaste võidulendu. Noormees naeratas õnnelikult: ilus oli Jumala aed.

Korraga ta kuulis häälsust, mis tuli nagu inimeselt.

Noormees tahtis tõsta päa, ent meenus kohustus: lunastada maailm.

„Miks sa kardad mind?“ hüüti, ja see hääli oli kui ojakese vulin. „Küll oled sa arg!“

Noormees tahtnuks näha tundmatu tülitaja nägu. Keegi polnud temaga nii õrnalt rääkinud...

Aga hääli vaikis, kuuldus sügavaid nuukseid.

„Miks ei vaata sa mind?“ halises tundmatu. „Ons see sulle keelatud?“

Noormees mõtles: vaatamine pole ju keelatud.

Ta oli julge noormees ja tõstis päa. Kõrgete lilledel seas seisis tütarlaps — arglik, väike.

Ta peitus põõsa taha ja ütles kartlikult:

„Tahaksin panna käed su silmle, et sa silitaksid neid ripsmeiga...“

Noormees vaid naeratas.

Tütarlaps jatkas soove, veidraid ning süütuid.

Aga noormees istus oma puu all, vargsi vaatas ja ainult naeratas.

Nii möödus päev. Õhtul oli tütarlapsel külm, ta nuttis jällegi.

Noormehel oli soe mantel, millest jatkunuks kahele.

Ta peaaegu kutsus neidu, ent — ta kätes oli ju maailma saatus. Ta langetas silmad. Palved, nuuksumine, ahvatlused ei eksitanud teda.

Õo kadus. Hommiikul asusid linnud jällegi siristama.

Kuid oli igav. Noormees tundis puudust neiu mahedast häälest ning kurisevast naerust. Aga neiu veel magas puhma taga.

Ja noormees tõsis puu alt, kus ta oli kavatsenud veeta aasta.

Ta lähenes roospõõsale, mille varjus magas neiu.

Noormees vaatas neidu. See polnudki piisike tüdruk, nagu oli paistnud kõrgete lilledel keskel, vaid algav naine. Ta hingamine oli vaiksete vete virvendus ja ta huuled olid poolavatud.

Noormees vaatas neidu kaua. Ja imelik, ta unustas muu. Ta unustas, et pidi lunastama maailma. Ta unustas sureva lapse palavikus silmad ja hääbuva rauga vihased oiged, ta unustas, et on üldse olemas surm.

Aga siis äkki meenus talle ta kohustus. Kuid ta ei kokkunud ega eemaldunud magavast neiuist.

Ta ainult mõtles:

Kus pole surma, sääl pole ka elu, ja tohib siis kevadel nukrutseada kaugest sügisest. Ja igav ning kurb on elu siin Jumala aias, kus on igavene suvi ja tasane kainus. Aga maailmas lokkab kevad, ja üks kevadel kao see, mis pödur ja vana, et anda ruumi uuele, noorele ning tervele elule.

Noormees vaatas neidu ning tema kinnisilmi ja hakkas igatsema, et need avaneksid.

Ja vaata, neiu laud puhkesid kui lilled ja kaks sinist tulukest lõi särama.

Noormehel näis, nagu hullaks neis silmis hulk vallatuid lapsi. Ja tundus, nagu näeks ta oma noorust, kus temagi oli nõnda hullanud, ja paistis, nagu näeks ta oma tulevikku, kus tedagi ümbritseb niisugune meeletu trobikond. Ja noormees naeratas.

„Kummardu mulle lähemale!“ anus neiu.

Ta saledad käed sirutusid nooremehe poole.

„Tahan hingata su põsele!“ mangus ta jällegi.

Noormehe pääs välgatas uduselt mõte maailmast, surmast, lunastusest. Aga ta oli julge noormees. Ta sulges poolavatud suu kuuma suudlusega...

Korraga kõmises taevast kohutav karjatus:

„Mis sa teed, meeletu?! Sa hukkad maailma!“

Noormees oli julge ning lõpetas suudluse, milles polnud surma...

Siis tõstis ta päa ja hüüdis:

„Issand, maailm on lunastatud, ta vajab vaid armastust!“

Raksa kalju rusikaga! Mis siis? Kui iial näed, mis halb ja autu, kui iganes sulle silma puutub, mis kahjuks sinule, komistamiskaljuks su vennale: raksa rusikaga! Kus iial veel olemas pärispõlve rumalust ja orjuse riismeid: raksa rusikaga! Kus iial julge päd tõsta meie verivaenlane — umbusaldus ja vihavaen vendade vahel, kus iial ahvardab maad võtta meie ühenduse keskel leigus ja külmus: raksa rusikaga! Kus iial kaljurünkaid veeretatakse su rahva edenemise takistamiseks, tehakse tõkkeid su vendade

mahasurumiseks: sääl raksa rusikaga! Aga igal pool ja igal ajal ole valvas ja pea meeled-mõtted selged, et käsi raksamisel ei jääks kaljurünkasse kinni, nagu see juhtus Kalevipojal põrgu väravas. Hoia, et sind ei avateleks hommikumaa vägi-vald ega hiilgav kuld, ega meelita õhtuma tarkus ega kullast kallim haridus, nõnda et sa unustad, mis on su kohus su enese, su seltsi, su rahva vastu! Seepärast: raksa! Siis algab ka vist ükskord aega, kus kõik piirud kahel otsal lausa lõövad lõkendama.

ÕIGEL AJAL.

Kevadel on kibe tööaeg küll vist seetõttu, et siis peab kõik toimuma — õigel ajal. Hiline kevadel külviga päevi, tähendab lõikuse hiline mist sügisel nädalaid — väidab rahvata tarkus, mis on kantud aegade jooksul suust suhu, põlvest põlve...

Kiirustab Mägila Eedugi ja on mures, kui juhtub vahele vihmane päev, millal ei saa põllule minna. „Mägila põld olgu kui potimuld, kui viskan sinna seemne,” väidab ta õele Maretile, kui see laidab mõnikord ülearust kiirustamist; seda muidugi siis, kui on tegemist venna töödega. Omis tõis — sääl on teine asi, — neis Maret ei tunnusta aeglust. Ning vahest seetõttu ta leiabki mahti veel vennalegi põllule appi minna: kive koristama, sõnnikut vedama ja laotama ning seemendamagi, kui Eedu külvab.

„Tea, kui võtaks sulle ka tüdruku appi?” tegi Eedu juttu, kui kõikjal palgati teenijaid.

„Tüdruku?” imestas siis Maret. „Mida tegema? Kumb meist siis magama jääb? Pole endalegi tööd, veel vähem võrrale.” „Sääl ta on,” mõtles siis Eedu, „pole endalegi tööd! Aga ise rühib hommikust õhtuni!” Ja juhtus Eedu mõnikord põllult tulles küsima: „On sul siin midagi teha? Ma aitan.” Siis oli Maretialatine vastus: „Pole midagi — puhka nüüd sina.” Aga ise toimitises edasi, toimitises siiski, kui vend päälle õhtueinet oli juba magamas. Korraldas õuele muru ja lillepeenraid, milliseks „luksuseks” ei tihanud kulu tada aega päeval, vaid näpistas selleks uneaega, sooje kevadõhtuid.

Jah uni — kui magus on see, kui oled väsinud ja — süda rahul. Esimese Maret saavutas — ent teise...? Juba aastaid, igal kevadel, sellal kui puhkesid toomingad, valdas teda rahutus, mille põhjustas valus mälestus noorusajast, ajast, millal temagi oli olnud õnnelik, ning sellest, millal see õnn purunes... Ja see rahutus viis Maretit une, tegi ta päevilgi pahuraks ja mõnikord talumatuks endalegi. Armastus... ta esimene ja viimne ühtlasi!... Ilus noormees oli see olnud, ilusana ja mehelikuna püsis ta Maretit mälestuses veel nüüdki, aastaid hiljemini. Nende tutvumisel

lihtne väikesepalgaline metsapraaker, siirdus ta hiljem omal käel äritehingule ja leidis siis, et maailmas on palju ilusamaid ja sobivamaid naisi talle kui Maret ja et Maret on — liiga vaene. Ärimehel ei kõnelnud süda enam nagu noorel metsapraakeril, kes tuiskas terveid päevi laantes ning õhtuti jagas oma muljeid armsaimaga. Ärimehel kõneles vaid mõistus, kellel ainsaks mõõdupuuks inimese hinnangul oli — raha. Ja et Maretil polnud seda küllaldaselt, siis hüljati ta kergel käel, nagu kantud kinnas...

Sellele noorpõlve valusale kogemusele mõtleb Maret veel nüüdki, kui näeb Eedut valmistuvat küllaminekuks „oma” Helmile, mõtleb hiljem unetult sängis lebedes kibedusega, et tema „õige aeg” on möödas. Sellal oli tal kosilasi, keni mehi nagu leiab nüüd, noori peremehe ja perepoegi; ent ta hülgas nad, lootes „kergemat põlve” kord oma Augusti kõrval ja — pettus... Ta ei kahetse nüüd enam seda „kerget põlve” — ei, ainult Augustist on tal kahju, sest ta leiab, et just armsaima „kergem põlv” võttis selle temalt. Metsapraakerina ta võibolla siiski jäänuks talle...

Küllast käib vahel perenaisi Maretit külastamas, õigemini käivad nad küll kõik „asja” pärast: kes tuleb Mägilast viima haudumismune, kuna siinsed toredad kanad munevad ju selliseid „toremaid” mune, mis kaaluvad vastuvõtupunktis kaks nende kana muna üles; või kes vaatama, kas Mägila lavadest jätkub temalegi kapsa- ja kaalikataimi. Kõik nad kiidavad Maretit oskusi ja imestavad seda suurt vahet, mis on nüüdse ja endise Mägila vahel ning samas juba uuditsevad küsidagi: „Tea’s, millal siis pärisperenaine ka tallu tuuakse? Eks vennal ole ikka see aeg ka juba.” Maret vaid naerab siis, nagu siiski, kui kuulab neid äraminekul omavahel sosistavat: „Tea, miks ta ka ise mehele pole saanud, see Maret ikka.” Maret naerab, aga südames torkab okas...

Esimesel suvistepühäl oli koolimajas pidu. Eedu, kes külvid enne pühi korda saanud, hakkas Maretilegi varakult päälle käima, et see tuleks kord pidule — ennast tuulutama.

Maret esmalt oli vastu, hiljemini aga nõustus ometi, kuigi huvitult ja nagu vastumeelselt: „Noh olgu siis, eks ma tule.”

„Hakka aga minema, sind ju oodatakse,” sundis ta venda piduaja kätte jõudmisel, „küll mina tulen järele.”

„Tea ühti su küll ma tulen'd,” kahtles Eedu ega sõandanud minema hakata, „jääd aga viimaks tulemata.”

„Ja mis sellestki siis,” naeris Maret, „aga ma ütlesin juba, et tulen ja siis tulengi, ega ma ole mõni petis poiss. Sina aga mine enne, ega me ometi käsikäes minema hakka, nagu „väikõ sõsar vellega.”

„Olgu siis,” nõustus Eedu, „eks siis näe, kas oled sa petis või ei,” ja läks.

Maret aga toimitse ja riietus suurima rahuga, kuigi kellaosuti hakkas osutama pidu alguse tundi. Ent koolimajja oligi ju vaevalt veerandtunni tee ning omaaegsete kogemuste põhjal arvas Maret: „Ega ta õigel ajal ikka alga.” Aga algas, oli alanudki, kui Maret jõudis koolimajja. Esikus viibis vaid veel pääsmetemüüja kooliõpetaja Tohver, olles nähtavasti ametis arvete kokkuvõtete tegemiseks.

„Oo, preili Tammer!” hüüatas ta Maretile. „Rõõmustav näha kord teidki meie pidul. Täna on aga selline halb lugu, et kõik isteplat-side pääsmed on müüdnud,” seletas ta siis, „on veel vaid mõned pääsmed seisukohtadele.”

„Parem pool muna kui tühi koor,” arvas Maret. „Lubage siis üks seisupilet.” Ning ajal, millal kooliõpetaja raha vahetas ja pileti andis, tähendas ta veel: „Teadagi ju kooli-ajast, et kes hilineb, see asetatakse nurka, ei õpetajail see halb komme veelgi kao. Täna!”

Kuivõrd ettevaatlikult Maret saaliukse avaski ning kikkivarbail saali astus, ometi märkas seda kogu publik ning hetkeks pöörduisid kõigi pilgud näitelava asemel hilinevad tulija suunas, ning Maretil oli piinlik, et oli häirinud rahu.

Asetudes üsna ukse lähedale seina ääre silmitses ta korraks isegi publikut ja leidis peagi hämara saali esimestelt pinkidelt Eedu Helmiga, ja neist pisut eemal — kas polnud see ta teine, veel isatalus viibiv vend Arno? Ka Arno oli keegi tütarlaps kaaslaseks, kelle isikut aga Maret hämaras saalis ei suutnud kindlaks teha, kuigi ta pilk peatas neil kaunis kaua, sest tütarlapsel näis puuduvat huvi lava vastu, ning ta sosistamine ja Arno vastused kuulusid terves saalis vaikust segavaina.

Esimesel vaheaajal, millal istujaid väljus, läks Maret vendade juure. Kõnetades esmalt Arnot, tundis ta selle kaaslasegi, kes oli halva kuulsusega hobuseparisniku samasuguse kuulsusega tütar nende isatalu lähedusest.

„Jäime tulemisega hiljaks, ratastega oli teel veel viperusi, nii ei saanud mahti Mägilasse tulla,” vabandas Arno, kui üht-teist talvalist oli küsitud ja vastatud. Ent juba säutsus tüdruk ta käevangus: „Lähme nüüd, lähme — vaheaeg lõpeb,” ja läksidki siis einelaua suunas. Arno tähendas öle veel üle öla: „Eks

pärast räägime.” Maret vaatas neile järele, raputas pahaselt pääd ja siirdus Eedu ja Helmi juure.

„Tere Maret! Ometi tulid!” hüüdis Helmi. „Eedu juba arvas, et sa ikkagi tulemata jäta. Siis istu ometi!”

„Mul seisupilet,” naeris Maret sunnitud, „kooliõpetaja pani mu hiline mis trahviks nurka.”

„Siis peadki nüüd istuma, on ju vahetund. Eks ole?” Ja Helmi tõsis, pakkudes oma koha Maretile. Vesteldes ühest-teisest möödus vaheaeg ja Maret siirdus tagasi seisukohale. Tuli kooliõpetaja Tohver, vaatas korraks otsivalt ringi ja tuli siis Maret juure:

„Palun, preili Tammer, meil on reserveeritud istekohti priipääsmetele, sääl on veel ruumi, kas te ei tuleks sinna.”

„Tähendab see mu karistuse lõpetamist?” naljatas Maret.

„Kuis soovite. Palun vaid, tehke mulle see meeleshää.”

Maret läks istuma. Kooliõpetajagi tuli sinna ise, tähendades: „Mul nüüd pisut vabadust, pärast tuleb lavale minna koorilaule juhatama...” Ent siis tõsis esiride, kõik vaikisid, ainult parisniku tütre sosistus esipingilt häiris rahu saalis...

„Kas te tantsule ei jää?” küsitles Tohver, kui Maret eeskava lõpul minnekule asutas.

„Kohused kutsuvad koju,” tähendas Maret.

„Aga siis tulge hiljemini tagasi, pidu kestab vähemalt keskööni.”

„Et jälle nurgas seista,” arvas Maret.

„Milleks nurgas, ega siin täna tantsita-jaist puudust ole.”

„Enda jaoks ma küll ühtegi ei näe,” arvas Maret, heites läbi avatud ukse pilgu saali, kus keerlesid juba tantsijad, kus olid ta venadki... Arno — selle tüdrukuga.

„Siis palun selle au endale,” kuulis ta ütlevat kooliõpetaja Tohverit ning väljus vaevalt kuuldavalt vastates: „Ei tea.”

Ei teadnud Maret koskuli pärast talituste lõppu, mis teha: minna või mitte? Juba ta otsustas: „Lähem räägin pisut Arnoga — ei muud.” Ent siis: „Ons Arno! minu jaoks aega, või mis ma ütlen, kui see nirginägu seal kõrval kepsleb... ja kooliõpetaja mõtleb veel ei tea mis... Ei!”

Riietuski siis hoopis lahti ja heitis voodisse, kõrvus kumisemas äsjase pidu sumin ja muusikahelid. Ei saanud und. Väherdades küljelt teisele mõttes ta Eedule, Arnole, „selele” tüdrukule, kooliõpetaja Tohverilegi, ning uni — see jäi tulemata.

Ta oli ärkvel, kui Eedu tuli koju, läbis kikkivarbail toa, sulges hääletult ukсед, arvas Maret magavat. Ja siis, kui vend kuulus lahti riietuvat, küsis Maret: „Kas pidu lõppes?”

„Lõppes jah — nüüdsama,” vastas vend. „Sa ei magagi?” küsis ta siis.

„Ärkasin just,” valetas Maret, ja siis: „Sa Helmit ei läinudki saatma?”

„Ei läinud — lähen homme sinna.”

„Ongi õigem käia päevaajal, muidu mõeldakse veel kesteab mida,” arvas Maret.

„Mõeldagu mistahes — ega mina Helmit ikka jäta,” ütles Eedu, kuuldavalt voodisse pugedes.

„Tea veel midagi,” ümises Maret mõtlikult ja siis küsis: „Kus Arno jäi — kas ta siia ei tulnud?”

„Eks ta läinud oma tüdrukuga koju, mis tal siia asja.”

„Igasugu tüdrukutega see poiss ringi ajab,” algas Maret kibestunult, „ei see ole ka kellegi asi...”

„No mis sel plikal siis viga on?” kuuldus Eedut naeru kõhistavat. „Hästi tantsib. Minagi tantsisin teisega paar lugu.”

„See on nüüd asjaks jah,” osatas Maret, „aga üks vanasõnagi ütle: „Hää on, kui hästi tantsib; parem veel, kui paigal seisab.”

„Ära nüüd ennast kiitma hakkka. Ega kõik saa sinu-viisi elada.” Toas jäi tükiks ajaks vaikseks. Maret arvas venna juba magavat, kui see äkki sõnas:

„Oleksid võinud ikka pidule tagasi tulla. Meeleolu oleks siis sul parem olnud ja... Tohver küsis sind mitu korda.”

„Las aga küsida,” vastas Maret pahruralt ja haigutas...”

*

Esmakordselt pikema aja kohta tundis Maret suviste teisel pihal — igavust. Oli see sellest, et ta oli eelmisel päeval üle hulga aja viibinud kord „inimeste seas”, või et oli harjunud argipäevil pideva töötamisega, ent aeg näis venivat tüütavalt pikaldaselt. „Lähem toon koolimajast kogust mõne raamatu lugeda,” otsustas ta kui lõuna oli ikka veel küllalt kaugel. Ega küll muul ajal mahti lugemiseks ole, aga olgu — ajaviiteks see toominegi...

Koolimaja välisuku oli avatud, samuti saaliuks, kus eile oli toimunud pidu, ent inimhinge polnud kuski liikumas. Maret vaatles korraks koristamata piduruumi, kus vedelesid põrandal paberossiotsad, kompvekipaberid, konfetipuru ja muu praht, ning avas siis hää õnne pääle ühe ukse. See viis klassituppa. Alles olid siin pingid reas, nagu need kooliõpingute lõpul olid jäänud, valgeil seintel riigijuhtide ja kultuurtegelaste pildid ning maa-kaardid ja suurele klassitahvlile oli kirjutatud vilunud käega:

„Me loodame, et lahkumine,
on kord veel jällenägemine!”

Maret meenutas neid ridu lugedes oma kooliaega: ei olnud siis neil sellist avarat ja valget klassi ega selliseid ilusaid pinke kui siin. Väike ja vana oli nende koolimaja, sammaldanud õlgkatuse ja luitunud seintega, milles madalad ja väikesed aknad ei annud ainsale klassitoale küllaldast valgust. Ainsas klassitoas töötasid nelja õppeaasta lapsed koos, tuubituna võimalikult tihedalt pikade laudade taha, ruumi vähesuse tõttu... Oli õnn sellal, kui osa lapsi haigestus, siis oli lahedam, avaram, ja kui kord kooliaasta teisel pooltel tuli õpilasi juure, siis üüris vald

ühelt taluperemehelt, kel oli uus ja avar elamu, ühe ruumi sellest, kuhu asusid siis vanemad õpilased. Kui avar, kui valge tundus siis sääl, kuigi palkeintel puudus vähimigi kate, ning sambalaliigid loodusõpetuse tunniks, olid alati käepärast — need turgisid palkide vahelt esile... Kuna nüüd... siin...? Jah, aga sellal olid ju Vabariigi algaastad, millal pidi leppima paljuga — olude sunnil.

Ning mälestuses tundub ilusanagi see aeg, eriti viimane kooliaasta, mille lõpu järele tuli Maretil hakata perenaiseks isatalus, ema varajase surma tõttu...

Süvenenud mälestusse, mille oli äratanud klassiruum, ei kuulnud Maret tasaseid lähenevaid samme. Alles kerge kõhnatus seljataga sundis teda jahmunult ümber pöörduma: kooliõpetaja Tohver seisis ukseel, silmitsedes teda.

„Tere!” — „Tere!” — Maretil oli piinlik.

„Vaadeldes teie klassituba siin, meenutasin oma kooliaega, — ei kuulnudki teie tulekut,” vabandas ta kohmetult.

„Nägin, et olite millegi üle mõttes... Aga eile õhtul ei täitnud te oma lubadust,” sõnas kooliõpetaja, nagu tahtes vabaneda millestki koormavast.

„Ega ma annudki lubadust,” tõrjus Maret, „kahtlesin minnes kohe tagasitulekus.”

„Aga ometi tulite. Tulite täna — parem hilja, kui ei kunagi,” naljatas kooliõpetaja.

„Oli pisut nagu asja — sellepärast,” seletas Maret. „Tulin vaatama, kas saaks raamatukogust mingit lugemismaterjali.”

„Nii? Saab küll, miks ei saa. Raamatukogu pole täna küll ametlikult lahti, aga — ma võin siiski anda.”

„Vabandage, ma ei teadnud seda,” kogeles Maret, tundes end järsku väga narris seisukorras. Mis kooliõpetaja nüüd küll temast võiks mõelda, temast, kes varemalt kunagi raamatuid polnud viinud (tavaliselt tegi seda ikka Eedu) ja neid nüüd tahtma tuleb, nüüd, suveajal, millal igaihel küllaltki tegemist tööga... Ent mida Tohver mõtleski, ta käitumine jäi endiseks, kui ta palus Mareti kõrvalt tupp, kus asusid raamatukapid. Valides sääl raamatuid ning selgitades ja arvustades vastamisi nende väärtust unus aga Maretil äsja-ne piinlikkus, ning aeg kasutas nüüd juhusst kiiremini lipata: kui Maret heitis pilgu kella-le, nägi ta kokkudes, et ligines lõuna ja pidi ruttama kojuminekuga...

Kooliõpetaja Tohver tuli teda saatma. Esmalt maanteeni, siis Mägila väravasse, kuni lõpuks tuli õue, tupp ja karjaaedagi, kui Maret lüpsis sääl lehma. Ta jutustas, et on isegi sündinud talulapsena ning nooreseas töötanud isatalus, millest siis huvigi kõigi vastu, mis ühenduses taluga ja põllumehetööga.

„Olen sageli siit möödudes vaadelnud, kui töötate oma aias või talitate õuel,” pihtis ta. „Teie pole mind küll kunagi märganud, sest esiteks olete alati sellise haruldase innuga oma töö juures, et vaevalt näetegi muud, ja teiseks pakub see kuusehekk siin soodsat varju.”

Heinaseemne-kasvatuse maanoorte tööna.

Juba mitmendat aastat käib üle maa hoogne uudismaade harimine. Soiste loodustikkude niitude ja karjamaade viljakuse tõstmine. Töö tempo ja ulatuse järele võib arvata, et juba mõne aasta pärast on meie taludel ja üldse meie maal hoopis teine ilme. Seniste võsastunud ja mätliste karjamaade ja heinamaade asemel lokkavad varsti viljaväljad, ilusad kultuur-niidud ja -karjamaad. Kaob küll senine idülliline metsik loodus, kuid selle eest tõuseb talude jõukus ja talupidajate elu muutub lahedamaks.

Kogu selles töös on aga üks koht veel nõrk, see on heinaseemne küsimus. Uudismaade harimise päämine eesmärk on — rajada seniste metsikute niitude ja karjamaade asemele kultuur-rohumaid. Kuid juba teist aastat on raskusi ja muret vajaliku heinaseemne saamisega. Oma maa seemnekasvatajad ei suuda nii palju seemet turule lasta kui palju seda praegu vaja oleks. Väljast tuuakse küll ka seemet sisse, kuid see on ikkagi võõras seeme ja tema

omadused on meil alles proovimata. Ka ei ole müügihooaja lõpul enam kõiki heinaliike saada. Nii jäävad seemnesegud puudulikuks ja sageli ka külvid hiljaks.

Ka siis, kui heinaseemet oleks saada külluses, ei ole seemne muretsemine veel igale rohumaa rajajale kerge. Kui talupidajad peaksid veerand osagi tarvisminevast põlluvilja seemnest igal aastal ostma, siis võib julgesti arvata, et nii paljudki põllud jääksid hoopis seemendamata. Samasugune lugu on ka rohumaa-kultuuriga. Siin peavad talupidajad pea kõik heinaseemne ostma. Hektaari seemendus maksab praeguste hindade järele 35—75 krooni. See on puhas raha kulu ja seda raha ei ole mitte igal ühel võimalik välja anda.

Siin peaksid noored vanadele abiks tulema! Heinaseemne kasvatamisele asumine ei nõua kuigi palju raha kulu, ega laiu maa-alasid. Seemnekasvatuse kordamineku ja edukuse pandiks on vaid julge päähakamine ja hoolsus, ja seda meie

„Noh vaata, ja seda julgete te veel ise kõnelda!“ tõreles Maret. „Kas see on mõni haritud inimene, liiatigi kooliõpetaja tegu põdsastest naisi piiluda!“

„Ega ma teid piilunud, ma piilusid vaid teie töötamist,“ katsus kooliõpetaja end kaitseda. „Mõni inimene valmistub ja satub ekstaasi kunstilisest tantsust, mulle pakub jälle naudingut töötav inimene, nii et unustan enese, sest töötamine — seegi on kunst omaette.“

Kõneldes Mägilast tähendas kooliõpetaja: „Kas see aga lõpuks teile tüütavaks ei osutu, see alatine töötamine ja paremuse poole püüdmise siin? Sest kord pärivad selle töö vilja siiski teised, jättes teile vaid riismed.“

„Kuis seda mõista?“ ei taibanud Maret.

„Kui vend näiteks võtab naise, siis saab see kindlasti perenaise-ause ja -õigustesse. Eks ole? Nojah, ja mis jääb siis teile siin? Mõni tühine rahasumma ei tasu ometi selle töö vaeva, mida teie olete tunnud? Ning siis, võibolla kisub see teine, piltlikult öeldes, maha mõndagi siin, mis teie töös ja hooles olete püstitanud. Kas pole te sellele mõelnud?“ Maret raputas pääd.

„See kõik häirib mind üsna vähe“, seletas ta, „ma pole kogu elus veel midagi otsekohe enda jaoks või endale loonud ega teinud sellest ajast, millal plikakesena pidin nooremaile olema ema asemel, kuni tänaseni. Mu suurim tasu on näha, et mu töö on olnud tulemusi, et sellest on vähemalt teised kasu saanud, kui mitte ma ise. See annab mulle jõudu ja energiat, kui näen oma töö tulemusi. Ega ole maailmas miski igavene, miks peaks seda siis olema minugi tühine töö. Üks teeb, teine lõ-

hub, eks ole niiviisi kord juba maailma seadus...“

„Tühine pole teie töö küll kaugeltki,“ arvas kooliõpetaja mõtlikult. Alles hilja õhtul lahkus ta Mägilast, jättes Maretit oma segaste tunnetega üksi.

Maret oli juba voodis, kui jõudis koju Eedu.

„Jäin tulekuga hiljaks“, vabandas ta.

„Muidugi, jumalagajätt võtab ju armastajail palju aega,“ nokkis Maret lõbusalt, ning siis hoolitsevalt: „Ei tea, kas süda läks ka vesiseks, ma panin sulle toidu köögis kapile.“

„Ei taha praegu muud kui magada,“ vastas vend pisut üllatunult õe kergest toonist ja nokkimistest.

„Pidin seda teadma,“ jatkas aga Maret, „missugune ämm väimeespoega söömata tulema laseb. Enne pulmi siis ikka turgutatakse ja toputatakse, olgu pärast, kuis on.“

Ja kui vend sellele vastusega ei reageerinud, jatkas ta: „Aga kuidas jääb siis pulmaga? Kas jaanipäevaks hakkama ei saa — viimne suvipüha.“

„Ei ikka taha veel saada — jääb vist jõuluks.“

„Säh sulle nüüd seda noorte asja! Ma veel arvestasin, et saab heinaajaks abilise.“

„Kui abilist tahad, võtame tüdruku,“ tegi Eedu ettepaneku.

„Ega tüdruk ole ikka perenaise eest,“ arvas Maret elutargalt „ja nüüd saaks kohe nooriku tööle panna tasuks tööga talvise toidu ette. Jõulu ajal jääb üsna ulale.“

„Karda sa seda,“ naeris nüüd Eedugi oma voodist.

maanoortel on. Kindlasti ei keeldu selles töös ka Põllutöökoda oma avitavat lätt ulatamast maanoortele nõuande, külviseemne muretsemise ja hiljem seemne turustamise korraldamisega.

Milliseid heinaseemneid tuleks esijoonel kasvatada?

Loomulikult neid, millede järele on kõige suurem nõudmine. Timut ja ristik on siin esikohal. Kestvaid rohumaid ei saa aga timutiga ja ristikuga üksinda rajada. On tarvis segusse võtta veel teisi kõrrelisi heintaimi, millised on pikema kestvusega ja ka niisuguseid, millised on võsundilise kasvu laadiga. Niisugusteks heintaimedeks on meil pärisaruhein, kerahein, hilisnurmik, punane aruhein ja aasnurmik. Aasnurmik ja punane aruhein on üksteisega asendatavad. Nende iseloomustuseks võib ütelda järgmist: aasnurmik on rohkem intensiivolude taim, punane aruhein lepib aga ka kehvemate kasvutingimustega. Vastupidavus, levimise ja kasvamise iseloom on sarnased. Nad mõlemad on väga hääd karjamaa taimed, kusjuures aasnurmik on peaaegu asendamatu ka kestvate niitude segudes. Üldse, kus kasvuolud vähegi võimaldavad, tuleb aasnurmikut eelistada punasest aruheinast, sest punane aruhein pole nii hästi söödav kui on seda aasnurmik. Aasnurmik annab seemet 4—5 aastat ja keskmine seemnesaak on meil olnud hektaarilt 200—350 kg. Punane aruhein seevastu annab seemet 2—3 aastat ja saak on olnud keskmiselt 300—400 kg ha-lt.

Aasnurmiku seemne kasvatamisel teeb raskusi seemne puhastamine, kuna tema seeme on karvane. Seepärast peab aasnurmiku seemne enne külvi vabastama karvadest, vastasel korral jääks seeme torti ja külv tuleks ebaühtlane. Aasnurmiku seemne puhastamiseks on olemas erilised masinad, kuid need on liiga kallid. Väikest seemne hulka võib kodusel teel karvadest vabastada, hõõrudes seemet kotis või läbi peenikese traat sõela. Ka Krulli ristiku hõõrujaga saab aasnurmikut karvadest vabastada. Mõni seemnekasvatataja on hää eduga aasnurmikut hõõrunud harilikus jahuveskis, kus seeme lastakse läbi parajale laiusele tellitud veskikivide.

Kui on tegemist ainult karjamaade seemendamisega siis võib heinaliikide nimekirjast välja jätta hilisnurmiku, kuna hilisnurmik sobib kõige paremini vaheldusniidu segudesse. Niidu rajamisel soomaale ja ka paraja niiskusega mineraalmaal, võib nimekirjast välja jätta keraheina ja selle asemel kasvatada pärisaruheina. Kerahein sobib rohkem kuivemate maade segusse ja ka karjamaa segusse, kuna ta on kiire ädalakasvuga.

Keskmisel seemnesaagid on meil olnud keraheinal 200—400 kg, pärisaruheinal 400—600 kg, timutil 300—500 kg ja hilisnurmikul 400—500 kg ha-lt.

Kui palju maad panna üksikute heinaliikide seemnekasvatuse alla, see oleneb täiesti talu seemne tarvidusest ja seemnemüügi puhul — kui palju tahetakse seemet müügiks kasvatada.

Soovitavad külvimäärad seemnekasvatuse rajamisel on meil agr. R. Tamme andmeil keskmiselt: timutil 10—12 kg, pärisaruheinal 12—14 kg, keraheinal 10—12 kg, hilisnurmikul 8—10 kg, punasel aruheinal 8—10 ja aasnurmikul 6—8 kg hektaari kohta. Nii võib keskmiste seemnesaakide ja seemne tarviduse järele umbkaudselt välja arvestada, palju maad iga liigi alla võtta. Näiteks, pärisaruheina seemne saak on 400—600 kg ha-lt, seemne segudesse läheb pärisaruheina ja 1 ha-le keskmiselt 10 kg. Et seda seemnehulka saada, peaksime rajama umbes 2,5 aarilise seemnepõllu ja selleks kulub seemet umbes 350 grammi. Nii sama võib ka teiste heinaliikide seemnepõldude suuruse välja arvata.

Seesuguste väikeste seemnepõldude rajamine ei käi ühelegi maanoorele üle jõu. Ettevõtte ei vaja kuigi suurt rahalist kulu ja ka töökuulu seemnepõllu korrashoidmiseks on väike.

Algseeme seemnepõllu rajamiseks tuleb muretseda otse seemne aretajalt. Heintaimedelt nõutakse, et nad oleksid meie oludes hästi püsivad, suure saagiga ja hääd söödavusega ning toiteväärtusega. Niisuguste sortide leidmise töö jääb sordiaretajate hoolde.

Mis puutub seemnekasvatuse tehnikasse, siis tuleks kõiki kõrrelisi heintaimi kasvatada tingimata reaskülvis, kuna reaskülvis on seemnesaak palju suurem, seeme puhtam ning põllu iga pikem kui laialtkülvis. Ridade vahe peaks olema nii lai, et hiljem oleks võimalik ridade vahesid hobusega harida. Seega on parajaks ridade vahe laiuseks 45—60 sm, kusjuures võsundilistel heintel, nagu punasel aruheinal ja aasnurmikul tuleb võtta suurem laius.

Seemnepõllu rajamisel tuleb erilist rõhku panna maa ettevalmistamisele. Heintaimed on tärkamise ajal väga nõrgad ja õrnad, noort heinaorast võib kergesti kahjustada pöud ning lämmatada umbrohi. Kui on hästi hoolitsetud mulla niiskuse eest ja põld puhastatud umbrohist, siis on seemnepõllu korrashoidmine esimesel aastal kaunis hõlbus. Hiljem heinaseemne põllu korrashoidmine ei tee enam raskusi.

Maa valikul seemnepõllu rajamiseks, peab arvestama seega, et maa jääb seemnekasvatuseks 4—5 ja sageli rohkemgi aastaks. Seepärast tuleks võtta seemnepõllu alla niisugune maatükk, milline ei sega üldist põldude kasutamist. Mullastikult sobib heinaseemne kasvatuseks maa, kus hästi läheb korda nisu ja juurvili. Punasel aruheinal ja keraheinal võib olla ka kuivem ja kergem mineraalmaal. Timutit ja aasnurmikut

võib isegi soos kasvatada. Üldiselt on aga soos heinaseemne kasvatamisel väga palju tööd umbrohu vastu võitlemisega.

Paremad eelviljad heinaseemnele on laudasõnnikut saanud juurvili või kartul. Muidugi vajaduse korral peavad kõlbama ka teised eelviljad.

Kui põld on hoolika maaharimisega viidud juba niisugusesse seisukorda, et kusa-gilt ei paista enam ühtegi elusat umbrohu taime, ega ole ka nende tekkimist niipea enam karta, siis võib toimuda heinaseemne külv. Mulla niiskust saab enne heinaseemne külvil säilitada ja umbrohtu hävitada korduva kerge äestamisega ja käppadega või hanijalgadega varustatud kultivaatoriga õhukeselt läbiajamisega. Enne seemne külvil sügavalt maad harides kaotaks muld väga palju niiskust ja ka umbrohu seemned sattuks sügavamal harimisel pinnale, kus nad siis heinaorast hakkavad rõhuma.

Heinaseemne külvil võib seemnepõllu rajamisel teha varakevadest juulikuu viimaste päevadeni. Rajatud heinaseemne põld annab aga esimese saagi alles järgmisel aastal, ükskõik kui vara meie kevadel külvil tegime. Seepärast pole mõtet heinaseemne külvil teostada kevadel liiga vara. Kui heinaseemne külvil on tehtud, siis on palju raskem umbrohu vastu võidelda, kui siis kui maa oleks veel tühi. Umbrohu hävitamise hõlbustamiseks on seepärast otstarbekohasem külvil nihutada võimalikult suve poole, kuid ikka ainult niipalju, et järgmisel aastal saaks veel seemnesaagi. Kogemuste järele annavad heintaimed järgmisel aastal veel seemet, kui külvil on tehtud aasnurmikul ja punasel aruheinal hiljemalt juunikuu lõpul või juulikuu esimestel päevadel, keraheinal, pärisaruheinal ja timutil hiljemalt juuli keskpaigas ja hilisnurmikul hiljemalt juuli lõpuks. Muidugi oleneb õige külviaja valik veel ilmadest ja mulla seisukorrast ja kindel on ka see, et varasemad külvilid an-

navad järgmisel aastal suurema seemnesaagi.

Hääks külvil abinõuks on „Planet Junior”, või juurvilja külvil masin, kuid väiksemaid seemnepõlde võib väga hää eduga rajada ka käsitsi — näppude vahelt seemet küldes. Selleks on vaja tõmmata vastava reha sarnase märkijaga põllule vaokesed ja nendes vaokestesse lasta üle sõrmede seeme. Pärast külvil tuleb heinaseeme reha abil katta 2—3 sm mulla kihiga, ning muld kas vastava rulliga või reha seljaga veidi kinni lüüa. Edaspidine töö seisab umbrohu vastu võitlemisel ja mulla niiskuse säilitamises ridade vahede harimisega abil. Seda tööd saab teha kõplaga, juurvilja kultivaatoriga ja siiliga. Viimase võib hästi ka ise puust valmis meisterdada.

Paar nädalat enne seemne külvil tuleb väetuseks küldida hektaari kohta keskmiselt 200 kg superfosfaati ja 100 kg kaalisoola ning pärast orase tärkamist 50 kg salpeetrit.

Heinaseemne kasvatamise kohta on soovitatav lugeda vastavat osa „Põllumehe Käsi-raamatu” II osast. Märkuste tegemiseks ja tasuvuse arvestamiseks sobib „Seemnekasvatuse tööjuhis“.

Maanoored, kes kavatsevad käesoleval aastal rajada heinaseemne põlde ja vajavad selleks hää puhtasordilist seemet, võivad seda tellida turuhindadega E. Niidu ja Karjamaa Arendamise Ühingu kaudu. Aadress: Pikk 42, Tallinn. Tellijal tuleb ära märkida, kuhu raudteejaama seeme saata. Eriti tähtis on puhtasordilise seemne tellimine neil, kes kavatsevad heinaseemet müügiks kasvatada. Niisugused seemnepõllud vaadatakse kasvu ajal asjatundjate poolt üle ja nii saadud tunnustatud seemet on võimalik müüa kõrgema turuhinna eest.

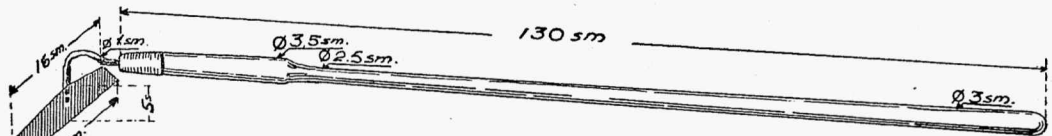
Maanooringide kaudu on soovitatav korraldada ühistellimisi.

Agr. H. Selja.

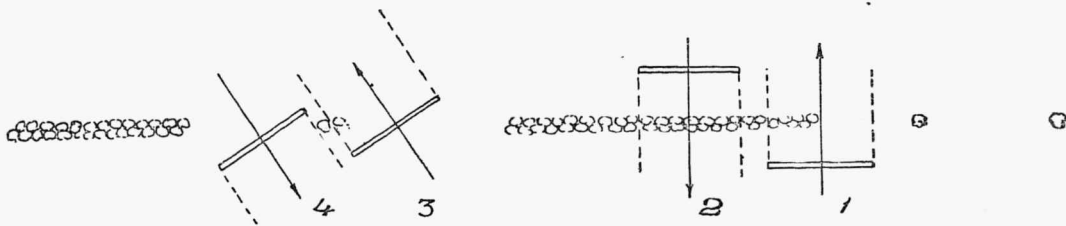
Õppige juurvilja harvendama.

Et meie taludes pole loomasöödajuurvilja kasvatuses jõutud soovitud tasemele, siis on see tingitud esmajoones vajalike teadmiste kui ka oskuste puudusest. Puudub oskus juurvilja vahelharimiseks ja harvendamiseks. Ja seda mitte ainult mahajää-

nud väiketaluandis. Tihti võib näha suuremategi talude juurviljapõllul käsitsi umbrohtu kitkumas mitut naist, kuigi seda tööd saaks teha palju kiiremini ja väiksema tööjõuga.

Taani juurvilja harvendamise kõblas

Juurvilja harvendamise skeem.

Juurvilja harvendamise ja umbrohu hävitamise juures peab paratamatult appi võtma tarviliku tööriista, milleks on taani kõblas. Harjumatult ei lähe töö kõplaga küll nii kiiresti kui vilunud harvendajal, kuid mõnepäevase töötamise järele võib saavutada päris märgatavaid tulemusi. Tähtis on vaid, et juba algul omandataks õiged töövõtted ja viisid. Harvendama peab harjutama nii, et parajate vahemaadega jääks järele ainult üks taim. Niiviisi harvendades tuleb kogu töö teha kõplaga ja mitte kunagi püüda pihuga välja kitkuda viimaseid taimi. Vilunud harvendajal on käed ja sõrmed alati mullast puhtad; ka pole selg haige, sest harjunud tööline harvendab püsti. Algajal tuleb siiski varrest kinni hoida kõpla lähemalt, 30—35 sm kauguselt, sest muidu võib käsi väärata, jättes järele tühja maa.

Esimene võttena lükatakse reast kõpla vasakpoolse osaga ära soovitud hulk taimi (joon. 1). Selle võttega määratakse taimedele ka vahekaugus, näiteks naeril 20—22 sm, kaalikal ja peedil 25—28 sm. Nüüd tõmmatakse kõplaga enda poole (joon. 2) nii, et järele jääb võimalikult väike salgake taimi. Esimene ja teine võtte peavad sündima kiiresti, hooga. Seejärel lükatakse kõpla vasakpoolse nurgaga ära salgas järelejäänud parempoolsed taimed (joon. 3), jättes järele vaid ühe. Viimase võttena

tõmmatakse kõplaga harvendatud taime vasakpoolsele küljele ja ette jäänud umbrohi ära (joon. 4) ja minnakse otsekohe uuesti esimese võtte juure. Eelviimane ja viimane võtte sünnivad aeglasemalt; siin peavab harjuma silm ja käsi, et kõplaga ei lükataks ega tõmmataks ka kasvuks määratud taime. Harvendada tuleb õigeaegselt, võiks ütelda — mida varem, seda parem, ja hästi. Ei tohi kokku jääda mitu taime ega ka umbrohtu taimede vahele.

Harvendada on parem kuiva ilmaga. Vihmaga harvendades võivad umbrohud, samuti ka halvastihävitatud peeditaimed uuesti haljendama hakata. Ka klepub kõblas poriga, ning selle puhastamiseks peab kaasa võtma väikese plekitüki või puupilpa. Kõpla puhastamiseks ei tohi seda kunagi koputada vastu kivi, — nii võib tera needist lahti pöruda. On tähtis, eriti umbrohtunud põllul, et kõblas oleks alati terav. Teritamiseks võib põllule kaasa võtta suurema viili. Teritamisel panna kõblas maha teraga ülespoole ja paiglahoidmiseks jalaga päälle rõhudes saab kõblast väga hästi teritada. Terav, õigete mõõtudega ja korraliku varrega kõblas on asendamatu tööriist juurviljaharvendajale ja selle muretsemine olgu iga juurviljakasvataja esimeseks ülesandeks. **M. Kala.**

Read tervisele.

Kuidas võtta päikesevanne.

Päikesevannid on kasulikud nii terveile, kui haigele, kuid need võivad tuua ka suurt kahju, kui neid ei võeta mõistlikult. Allpool avaldame üldisi lihtsaid juhtnõure terveile, kuna haiged enne päikeseravile asumist peavad muretsema täpsed eeskirjad arstilt.

1. Aastaaeg. Üldiste (üle keha) päikesevannide jaoks on meie kliimas parim aeg maist septembrini. Juulikuus kella 9—11 ja 15—17, teistes kuudes kella 10—15.

2. Vannide võtmise koht. Lamamise puhul on sobiv iga kuiv koht, eelistatavam kallakuga lõunasse, veel parem lahe,

järve või jõe kaldal. Ohutuim ja kasulikem moodus päikesevannide võtmiseks on päikese käes liikumine kas kehalist tööd tehes, sportides või jalutades.

3. Vanni koha ettevalmistus. Kahjuliku jahendamise vältimiseks lamamise puhul peab vannide võtmise koht olema tuule eest varjatud kolmest küljest. Kui ei ole loomulikku varju, tuleb see soetada kunstlikult puukilpide, purjeriide või muu seadme kaudu, mis on soovitatav võtta heledat värvi.

4. Millal ja kuidas lamada. Lamada maa pääl, välja arvatud täiesti soe ja

kuiv liiv, on kahjulik. Kõige õigem on lamada madalal purjeriidega ületõmmatud raamil, nii et õhk keha all vabalt võiks liikuda. Ka võib lamamiseks tarvitada paksemat tekki, kui lamamiskoht on liivane ja kuiv. Pää tuleb kaitsta päikese eest päevavarjuga, laiaäärelise kübaraga või katta kergeltniisutatud rätikuga.

5. Lamamise vältus ja tingimused. Päikesevannidest on kasu ainult nende õige ja paraja võtmise puhul. Inimene, kes enne kui tema ihu on harjunud päikesekiirtega, asub pikemale lamamisele päikeses, võib põletada naha ja teha sellega enesele otsest kahju. Seepärast tuleb alata 10-minutilise vanniga, pöördes viie minuti pärast teise külje, ja iga päev suurendada vanni vältust 15—20 minutit, kuid järgemööda lamada mitte üle tunni ja mitte rohkem kui 2 tundi kogu päeva kohta. Kasulik on teha iga 20 minuti tagant väiksemad vaheajad, millal kuivatada higi, käia või teha võimlemisharjutusi. Päevane vannide aeg tuleb jagada kahte ossa, millede vahet olgu vähemalt 1 tund.

6. Vanni lõpul tuleb ihu higist kuivatada, loputada (kuid ainult üsna soojas vees — 25—27 kraadi) või hõõruda niiske käterätiga. Seejärel korralikult kuivatada, riie-

tuda ja natuke jalutada, et soojeneda ja saavutada uuesti õiged vereringe tingimused.

7. Mida vanni ajal tähele panna. Tuleb jälgida, et tuul ei jahutaks higist keha, viimane katta vajalduse puhul kerge tekiga või lõpetada vann, tõusta, kuivatada ihu ja käia, et saada sooja (kui ilm on jahenenud, siis riietuda).

8. Pärast vanni tuleb puhata varjus, tuuleta kohas 30—40 minutit, küllaldaselt soojalt riietatult, kuna ihunahk sel ajal kergesti jaheneb.

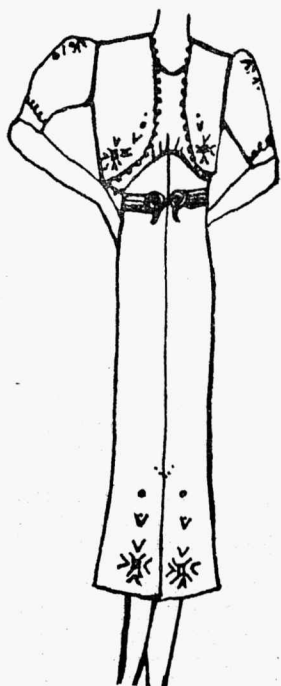
9. Mida ei pea tegema. Vannide ajal, eriti aga enne vanni ei pea palju jooma. Vanne ei või võtta kohe pärast sööki, eriti pärast tugevat einet.

10. Üksikute kehaosade vannid toimuvad üldiselt samade reeglite järgi, kuid nende vältus võib olla tunduvalt pikem, tingimisel, et muud kehaosad on päikese eest varjatud, nii ei päikesepeaste ei kutsu välja üldist higistamist. Samuti tuleb siin silmas pidada vaheaegu ja pöördumist.

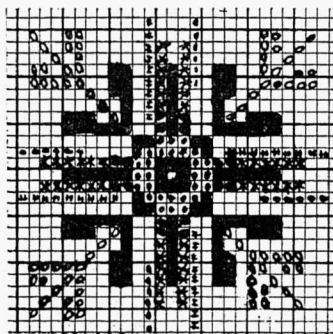
11. Peab teadma ja meelest pidama, et iga päikesepeastel lamamine ei ole päikesevann, ja ei tule imestada, et paljud ebaõige ja liigse „päikeseravi“ tarvitamisel tervise paranemise asemel saavad nahapõletikud, närvisüsteemi ärrituse või muid haigusi.

P. R.

Noorele perenaisele.

Kleit
suveks.

Tikandi värvid:

punane

sinine

kollane

roheline

pruun

Näppnöör.

Maanoorte tööst Virumaal.

Väike-Maarjasse asutati 15. mail k. a. maanoorte ühendus. Juhatusse valiti: H. Liikhold (abiesimees), R. Umelas (sekretär), V. Reio (laekahoidja) ja H. Sildmaa. Konvendi noortevanemaks ja ühenduse juhatuse esimeheks on Al. Ohas.

Praegu töötab V.-Maarja konvendis 5 maanoorterangi, neist suurim Kiltsis 210 liikmega (!). Uued maanoorterangid tulevad konvendis asutamisele Raekülasse, Avispea-Võnnusvere ümbruskonda, Lasilasse, Saksi ja Põdrangule.

Ühenduse asutamiskoosolekust võttis osa Põllutöökoja maanoortenõunik agr. E. Nugis, kes esines kõnega. Selgitava sõnavõtte esines ka mn. instr. E. Roosaare.

Ühenduse juhatuse oma koosolekul otsustas korraldada augustikuu lõpus Ebaveres noortepäeva. Suurt rõhku otsustati panna puhtusele ja korrale maanoorte majapidamistes.

Lüganusel toimus 17. mail s. a. maanoorte juhtide nõupidamine. Esindatud olid kõik konvendi piirkonnas tegutsevad maanoorterangid.

Ringide juhid esitasid lühikese ülevaate tehtud tööst. On võetud osa põllumajanduslikest võistlustest, kuulatud ühiselt raadioloenguid, korraldatud seemnete ja kodukorralduse õpiring. Lüganuse ring korraldas võistluskirjatöö teemal „Minu kodutalu ajalugu.“ Unuksel pühendatakse erilist tähelepanu väetuskatsetele. Oandu Maanoorterang korraldab suvel marjade ühiskorjamisi ja toimetab ühismüüke. Oandu jõe kaldal korraldatakse „õitsitulede õhtu“. Ringidel on omad taimelavad.

Samal päeval asutati Lüganusele ka konvendi maanoorte ühendus. Juhatusse valiti: R. Valdre Savalt, E. Väät Oandult, J. Kangro Lüganuselt ja E. Audest Unukselt.

Konsulendi poolt jagati maanoortele katsete tegemiseks loomakapsa seemneid ja lubisalpeetrit. Ka sai iga juht kaasa suure kotitäie sordikartulit „Jorgi hertsog“ — maanoortele katsetamiseks.

Nii Rakvere kui ka Simuna konvendis töötab kummaski praegu 4 maanoorterangi. Kuna on asutamisel rida uusi ringe ka nimetatud konventides, siis tulevad pea asutamisele ka konventide maanoorteühendused. — Parema töökorralduse loomiseks korraldati mõlemas konvendis maanoortejuhtide nõupidamised.

Rakveres oli nimetatud koosolek 4. mail koos Haljala konvendiga kus maanoorte organiseerimine on alles algastmel.

Koosoleku avas Rakvere konvendi esimees M. Soosalu, selgitavate kõnedega

esinesid Viru maakonsulent T. Takjas, maan. instr. E. Roosaare ja alanduskons. A. Tääger.

Koosolekust võtsid päale maanoorterangide juhtide osa veel teiste noorte või noori organiseerivate organisatsioonide juhid.

Simunas otsustati konvendi piirkonnas lisaks üleriigilistele maanoorte võistlustele korraldada veel väetuskatsete võistlus poistele. Tütarlastele aga otsustati korraldada uudsete aedviljade kasvatamise viievõistlus.

Määruste kohaselt on aedvilja-liigid ja -sordid vabalt valitavad, kuid tingimusel, et nende hulgas ei või olla sääraseid aedvilju, milliseid on kasvatatud juba võistleja vanaema. Võistlusega loodetakse saavutada seda, et uudsete aedviljasaadustega rikastuks maalaudki mitmekesisemalt ja et perenaised saaksid valmistada võimalikult maitsvaid ja mitmekülgsid toite.

Selgitavate sõnavõttudega esinesid maan. instr. E. Roosaare ja maat.-kons. H. Varik.

Edukaim maanoortetöö sünnib Virumaal Jõhvi konvendis, kus töötab 12 maanoorterangi.

Konvendipiirkonnaline maanoortejuhtide nõupidamine oli Jõhvis 30. apr., millest võtsid osa konvendi noortevanem Al. Leitsmaa, kons. H. Lipp, maan. instr. E. Roosaare ja maanoorte tegelikud juhid kohaltelt.

Otsustati ringides korraldada metsapäevi maikuu jooksul, kusjuures iga ring istutab või külvab vähemalt 0,5 ha uut metsa. Põllumajanduslik laager otsustati korraldada Viru rannas koos konvendi maanoorte suvipäevadega. Konvendi piirkonnas otsustati korraldada kõrvitsa- ja tomatikasvatamise võistlused. Katsete läbiviimiseks on Jõhvi põllumeestekonvendi juhatuse lubanud igale ringile 10 kr. toetust.

Sügisel korraldatakse suurem maanoortetööde näitus.

Jõhvi noorsoojuhtide koolile, mille asutamine oli juba varemini kavatsatud, valiti nõukogu koosseisus: konv. noortevanem A. Leitsmaa (vanem), kons. H. Lipp (juhataja), mn. instr. E. Roosaare (õppejuht), ringivanem J. Vaher ja ringivanem-koolijuhataja pr. Pärnik.

Samas valiti ka varem asutatud Jõhvi konvendi maanoorte ühenduse juhatuse juhatus. Juhatuses on noortevanem Al. Leitsmaa, Tarkuse mn. vanem J. Vaher, ringivanem prl. Kaldam, ringivanem Puu.

Ühenduse senilaekunud summadest otsustati anda vastasutatud juhtidekooli „hambarahaks“ 25 kr. ja maanoortealalise ajakirjanduse muretsemiseks maanoorterangide liikmeile 35 kr.

Adiste-Miiaste maanoored kodukaunistamise ja enesearendamise töös.

Adiste-Miiaste Maanoorterling pühitses 3. aprillil oma kaheksandat aastapäeva. Näite-trupp kandis ette näidendi, kohalik laulukoor esines lauludega, ringi vanem kõneles omakultuurist ja noored esinesid deklamatsioonidega.

Ring töötab kaheperioodilise töökavaga, üks talvine ja teine suvine. Talvise töökava moodustavad õpiringiline töö, kursuste ja loengute korraldamine, oma ajakirja ja kroonika toimetamine, koosolekud, pidud ja omavalhelised koosviibimised. Suvises töökavas on köögiviljakasvatuse, juurviljaharimise ja mitmed teised võistlused. On otsustatud pidada kohalik suvipäev, mille kavas on töövõistlused, rahvatantsud ja võimlemine. Sügisel peetakse kohalik sügisnäitus, kus maanoored esinevad oma suviste töödega.

Ringi juures töötavast õpiringist võtavad osa peamiselt noorliikmed. Töötab ka laulukoor A. I v a s k i ja muusikakoor O. R a m m o juhitud. Ringil on oma ajaleht-album „Lõkketuli“, mida annab välja õpiring juba teist aastat.

Võrkpallimeeskond, kes võistles naaber-ringidega, tuli esikohale. On muretsetud raamatukogu, mis on võetud ka avalike kogude võrku. Raamatukogu kasutatakse elavalt. — Kaheksa aasta jooksul on ka ringi asukoht muutunud kaunimaks. Eeloleval suvel on kavatsusel asutada ringi asukohta kivitaimla.

Ringi vanemaks on koolijuhataja Albert I v a s k ja juhatusse kuuluvad esimees Otto R a m m o, kirjatoimetaja Elsa K o n s a n d ja kassahoidja Johannes K o n s a n d. Ringi kooskaimise kohaks on Adiste algkooli ruumid. Üldiselt suhtutakse ümbruskonnas noorte tegevusele häatahtlikult.

E. K.

Tsirgulinna maanoorte tegevusest.

Ringi juhatuse esimeheks oli talvisel hooajal E. K õ v a s k, pidutoimkonna juhatajaks J. K i k a s, kursustoimkonna juhatajaks V. H a u g a s, referaattoimkonna juhatajaks E. K i k a s, sporditoimkonna juhatajaks O. N e e m e s t e, muusikatoimkonna juhatajaks L. K e r k, näitemängu-juhiks E. K õ v a s k, tantsujuhiks V. H a u g a s.

Jaanuari algul korraldati O. N e e m e s t e ja E. V e l b a korraldusel suusakursus, kus valmistati 4 paari korrallike suuski.

Et oleks käepärast muusika- ja tantsulugusid, selleks käis muusikatoimkond kord nädalas harjutustel.

Et ringile sissetulekut hankida, korraldas pidutoimkond 8. märtsil koolimajas teeõhtu tantsuga, kus kuulati muusikat, tantsiti, lauldi ja istuti teelauas. Kord oli eeskujulik meeolelu hää, sissetulek rahuldav.

Näitetöimkond õppis hoolega näidendit „Saladuste saar“.

Tantsutrupil on praegu V. H a u g a s e juhatusel käimas rahvatantsude õppimine, et neid pärastpoole parajal puhul esitada.

Et ka käsitöös ja majapidamises mitte ajast maha jääda, oli märtsi-aprillikuus koolimajas käsitöö- ja keedukursus. J. N.

Peeri maanoorte kevadpäev õnnestus.

Pühapäeval, 8. mail toimusid Peeri maanoorte pidustused kevadpäevana. Need algasid hommikul kell 8 kohaliku tuletõrje männikus metsapäevaga, kus istutati puiestikuna mitmesuguseid ilupuid noorte spordiplatsi ja tulevase rahvamaja kaunistuseks. Pääle selle istutasid ringiliikmed veel kodutaludes puid ja pöösaid. Osavõtt ja huvi töö vastu oli elav.

Järgnes emadepäev koos teiste organisatsioonidega kohaliku algkooli ruumes.

Õhtul toimus noorte piduõhtu, mis oli mõeldud just eesti rahvariide, rahvatantsu ja rahvamuusika tutvustamiseks.

Kavas olid ka noorte põllumajanduslikud võistlused kartulikooremises ja rehapulkade valmistamiseks.

Õhtu huvitavamaks osaks kujunes „Torupilli-Peetri“ esinemine. Ka rahvatantsugrupp kandis ette mitu ilusat rahvatantsu. Üldiselt võib ütelda, et maanoorte pidud on võitnud publiku poolehoidu, mida näitab ka külaliste rohkus, võrreldes teiste piduõhtutega. Saal oli külalisi tulvil täis.

Peeri maanoorterling on vanimaid Jõhvi konvendis, asutatud 1935. a. kohalike noorte algatusel ja konsulent H. L i p p u lahkkel kaasabil, kes on ka ringi töös kõikjal tõhusalt kaasa aidanud.

Kõikidele noorte üritustele ja saavutustele suhtub soojalt ja häatahtlikult kohalik põllumeeste pere, oodates huviga noorte poolt algatatud mõtteid ja olles valmis kaasa aitama kus seda vaja. Seeõttu on ka ringi liikmestepere kasvanud poole sajani. Huvi ringi töö ja tegevuse vastu on suur nii noorte kui vanade hulgas.

Noorte töö huvitavamaks muutmiseks on noored eriti tänavu agarasti võtnud osa võistlusist. Tänavu võtavad liikmed osa nii üleriigilistest, konvendipiirilistest kui ka oma ringi liikmete vahelisist võistlusist. Eriti huvitav on kõrvitsakasvatuse võistlus.

Tänavune töökava on tublisti suurem eelmistest. Tänavu pannakse erilist rõhku koduümbruse kaunistamisele.

Lähemas tulevikus kavatseb ring soetada endale aiapritsi. Ringi juures töötavad vajalikud töörihmad ning näite- ja laulu-muusikaharu. Ka on asutatud oma rahvatantsugrupp. Konvendi maanoorte näitusel kavatseb ring esineda rohkete väljapanekutega, milleks telliti Jõgeva Sordikasvandusest välja kõik meie tähtsamad kartulisordid katsetuseks ja sortidega tutvumiseks. Ringi vanemaks on A. S i n i m ä e.

Juhatusse kuuluvad: L. V ä l j a, K. P a r v e, F. V ä l j a, K. T e e t l o k, L. M a a l m a n n, E. V o o s e l. K. P.

Ülesanded.

I

Aednik kastab aias lilli. Neid on arvult 100 ja nad asetsevad sirges reas, üksteisest ühe sammu kaugusel. Esimene lill on kaevust 1 ja viimane lill 100 sammu kaugusel. Mitu sammu peab tegema aednik lillede kastmisel, kui tal on kasutada üks kastmiskann ja kui ta igale lillele valab kannutäie vett?

II

Ringivanem tahtis maanoorteringi liikmetele kinkida oma isikliku raamatukogu. Kui ta igale liikmele oleks andnud 3 raamatut, oleks jäänud 14 raamatut üle. Kui ta oleks andnud igale liikmele 4 raamatut, oleks tulnud 18 raamatust puudu. Mitu liiget oli maanoorteringis ja mitu raamatut ringivanema raamatukogus?

III

Talu õuel on kolmnurkne lillepeenar, millele on istutatud lilled ridade viisi. Esimeses reas on ainult 1 lill, teises 2, kolmandas 3 jne., igas järgnevas reas ikka üks lill enam kui eelmises. Mitu lille on peenral üldse, kui ridu on 30?

Uusi õpilasi võetakse vastu
esimestesse klassidesse

Polli
Põllutöökoolis

ja

Polli

Aiamajanduskoolis.

Ligemaid teateid saab
koolilt. Aadress Nuia.

Pudel purskkaevuks.

Kahe korgiavausega klaaspudelisise valage niipalju vett, et umbes kaks kolmandikku pudelist oleks täidetud. Läbi korgi B puurige auk ja asetage sellesse hästi peen klaastoru, mille alumine ots peab ulatama ligi pudeli põhjani. Läbi korgi C asetage veidi jämedam kõveraks painutatud klaastoru. Viimase alumine ots ulatagu ainult veidi allapoole korki.

Kui nüüd toru ACE kaudu puhuda tugevasti pudelisise, siis tekib pudelis kokkusurutud õhk, mis rõhub vee pudelist toru BD kaudu peenikesse joana välja.

Selle katse võime korraldada ka ühe kaela-ga pudeliga. Siis tuleb mõlemad klaastorud panna läbi sama korgi.

Eelmise numbrü ülesannete lahendus.

I

Vastu tulevad 20 bussi. Esiteks 10 bussi, mis on välja sõitnud enne vaatleja lahkumist ja teiseks 10 bussi, mis on välja sõitnud vaatleja reisi vältel.

II

Isand Sülitsi ostetud karjas oli: 1 pull, 4 lehma, 3 mullikat ja 2 vasikat.

III

Järgnev tabel näitab, kuidas pereaine mõõ-tis teekäijale 4 liitrit piima.

8	5	3	
a	b	c	a, b, c on 3 anumad.
8	—	—	a on täis, b ja c on tühjad.
3	5	—	b täidetakse a-st.
3	2	3	c täidetakse b-st.
6	2	—	c tühjendatakse a-sse.
6	—	2	b tühjendatakse c-sse.
1	5	2	b täidetakse a-st.
1	4	3	c täidetakse b-st.

Nüüd sisaldab nõu b täpselt 4 liitrit piima.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kütis. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1.50; 1/2 aastas kr. —.80. Üksiknumber 20 senti. Vastutav ja päätoimetaja I. Tõrmaküla, tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

Uute õpilaste vastuvõtmine

Vasula Kodumajanduse Kooli
ja 6-kuise kursusega **eriklassi**
on alganud.

Õpitöö algus eriklassis oktoob-
ris s. a., Kodumajanduse Koolis
jaanuaris 1939. a.

Vastuvõtu tingimused samad,
mis eelmistel aastatel.

Koolijuhataja.

BALTOLIN

jõulisem kodumaa bensiin

*Eestimaa Õlikonsortsium,
Sillamäel.*

KONTOR: Tallinn, V. Karja tän. 1.
Telefon 465-07.

Kummi- ja metalli-

TEMPLID

Shabloonid, metsakirved j.n.e.
Numeraatorite parandus.

Maanoored!

Laulupeole sõites külastage meid,
laske valmistada oma organisat-
sioonide templid meie juures!

A. TARGAMA

Tallinn, Nunne tän. 18.
(Kloostri t. nurgal.) Telefon 473-69

Kanamune väljaveoks

ostavad ainult

Eesti Munaekspordi

vastuvõtukohad üle riigi.

*Suurendage kanaperet, siis
suurendate talu sissetulekut!*

*Müüme
soodsate
päevahindadega*

sulatatud rasva
ja värskeid ning soolatud
peekonilõikeid

Ühing

„Eesti Lihaeksport“

Tallinna Eksporttapamaja, Tallinnas, telef. 478-54

Tartu Eksporttapamaja, Tartus, telef. 11-24

Võhma Eksporttapamaja, Võhmas, telef. 42

Hind 20 senti.

A.-S.
Rumberg, Tuberg & Ko.

SEEMNE-,

SÕOGIKARTULI JA

KARTULIJAHU EKSPORT

TALLINN, S. KLOOSTRI 22-18

TELEGR. ADDRESS.: „TURUM“

KÖNETRAAT 438-43 JA 438-45

